

De Juristenkrant

NR 190 - 27 MEI 2009

Oostenrijkse vaste boekenprijs is strijdig met gemeenschapsrecht, maar principe blijft overeind

3

Rechter mag fiscale boetes toetsen, maar niet verminderen of kwijtschelden

5

Rechter Sam Granata over gastarbeiders, intellectuele rechten en bloempotten

15

Artikel 11 EVRM: de missing link van het Belgisch stakingsrecht

Sinds de depenalisering van de werkstaking in 1921 wordt in de Belgische rechtspraak en rechtsleer bij afwezigheid van een stakingswet en een expliciete grondwettelijke erkenning verwoed gezocht naar de juridische grondslag voor het recht om te staken. Het Belgische Hof van Cassatie verraste vriend en vijand door in een mijlpaalarrest van 21 december 1981 op de wet prestaties algemeen belang in vrede (1948) te wijzen. Een recent arrest in een Turkse zaak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens leidt het bestaan van het stakingsrecht af uit artikel 11 EVRM, dat de vrijheid van vakvereniging erkent.

Filip Dorssemont

In april 1996 krijgt de Turkse overheid lucht van een geplande ambtenarenstaking. Nauwelijks vijf dagen voor de geplande staking herinnert de Turkse overheid in een circulaire aan het toen vigerende stakingsverbod voor ambtenaren in afwachting van een 'harmonisering van het Turkse stakingsrecht in functie van het EVRM'. Drie ambtenaren die deze circulaire trotseren, worden disciplinair gestraft. De ambtenarenbond Enerji Yapi-Yol Sen vecht de circulaire tevergeefs aan bij de Turkse Raad van State. De ambtenarenbond betoogt daarna in een verzoek aan het Hof in Straatsburg dat het in de circulaire verwoorde stakingsverbod een schending is van de vrijheid van vakvereniging.

Het Hof had in een eerdere beslissing over de ontvankelijkheid al de exceptie verworpen dat de ambtenarenbond niet rechtstreeks door de circulaire werd geraakt. De Turkse overheid haalt dat argument ten gronde aan om het bestaan van een schending van de vrijheid van

vakvereniging te ontkennen. Het hoeft geen betoog dat de circulaire niet tot de ambtenarenbond was gericht. Het Hof erkent dat de vakbond die de staking organiseerde rechtstreeks en individueel werd geraakt. Het Hof herinnert aan het wezenlijke recht van vakverenigingen om hun stem te laten horen, om de belangen van hun leden te verdedigen. In het arrest *Schmidt en Dahlström* weigerde het Hof nog te erkennen dat het stakingsrecht een essentieel middel vormde om die belangen te verdedigen. Het weigerde om die reden een beperking van het stakingsrecht te toetsen aan de beperkingsvoorwaarden van artikel 11 § 2 EVRM. In *Enerji Yapi-Yol Sen* construeert het Hof het stakingsrecht op impliciete maar ondubbelzinnige wijze als een essentieel element van de vakverenigingsvrijheid.

De redenering van het Mensenrechtenhof en het belang voor België leest u op bladzijde 2

De Belgische mededingingswaakhond blaft én bijt

In 2003 verkeerde de Belgische Raad voor de Mededinging in een grote malaise. De mededingingsautoriteit was chronisch onderbemand, enkele voorzitters beten hun tanden stuk op de functie. Minister van Economie Zaken Fientje Moerman, en haar opvolger Marc Verwilghen, werkten daarop een nieuwe regelgeving uit, en versterkten de instelling. Stefaan Raes werd de nieuwe voorzitter. De mededingingsautoriteit lijkt alvast een nieuw elan gevonden te hebben. *De Juristenkrant* zocht Raes op voor een stand van zaken.

Lees het interview op bladzijde 8-9

Het nieuwe gezicht van de woningkwaliteitsbewaking

Op 9 september 2007 trad een ingrijpende wijziging van de Vlaamse wooncode en het kamerdecreet in werking: de strafrechtelijke handhaving werd aanzienlijk versterkt door een aangepaste strafbaarstelling, strengere straffen en de invoering van een herstelvordering voor de wooninspecteur. Inmiddels zijn de vernieuwde decreten bijna twee jaar in werking en sijpelen de eerste gerechtelijke uitspraken door. Tom Vandromme bespreekt ze.

Lees verder bladzijde 3

Legal
World

Waar eet Roger Blanpain?
U leest het op www.legalworld.be

Artikel 11 EVRM: de missing link van het Belgisch stakingsrecht

Vervolg van bladzijde 1

In het arrest Demir en Baykara had de Grote Kamer van het Hof een vernieuwende interpretatiemethodologie geschetst. Het Hof trekt er resoluut de kaart van de dialoog met andere internationale controleorganen. Het stelde toen dat het Hof niet enkel de mogelijkheid, maar zelfs de verplichting heeft om bij de interpretatie van het EVRM rekening te houden met andere internationale mensenrechteninstrumenten. De omstandigheid dat die instrumenten mogelijk niet door de verwerende staat waren geratificeerd, werd niet relevant geacht. Het Hof verbond zich er ook toe om bij de interpretatie van die internationale instrumenten rekening te houden met de jurisdictionele en quasi-jurisdictionele in-

laatste onderdeel dwingt mijns inziens tot de 'associatieve' conclusie dat het recht op collectieve actie een wezenlijk element is van de vrijheid van vakvereniging. In *Demir en Baykara* heeft het Hof immers uitdrukkelijk gesteld dat de vrijheid van collectief overleg een wezenlijk onderdeel vormt van de vrijheid van vakvereniging. Het recht op collectieve actie is de koninklijke weg tot een effectieve en geloofwaardige vorm van collectief overleg. Als die weg wordt afgesneden, wordt aan de harde kern van de vakverenigingsvrijheid geraakt. De toetsing van het stakingsverbod aan artikel 11 § 2 valt negatief uit. Het Hof betwist dat het stakingsverbod aan een legitiem doel beantwoordt. Het stelt mijns inziens ten overvloede dat de beperking van de vrijheid van vakvereniging disproportioneel was. Maatgevend in

“Het Hof houdt bij de interpretatie van het EVRM rekening met andere internationale mensenrechteninstrumenten.”

terpretatie van die instrumenten door de toezichthoudende organen.

In *Enerji Yapi-Yol Sen* past het Hof die methodologie toe. Het Hof wijst er vooreerst op dat de controleorganen van de IAO het stakingsrecht als een wezenlijk onderdeel (*corrolaire indissociable*) hebben opgevat van de door IAO-conventie nr. 87 erkende vakverenigingsvrijheid. Het Hof haalt ook de structuur aan van artikel 6 van het Europees Sociaal Handvest. Dat Handvest erkent het recht op collectieve actie 'with a view to ensuring the effective exercise of the right to bargain collectively'. Dat

die laatste overweging is de vaststelling dat een algemeen stakingsverbod dat alle ambtenaren trof onmogelijk proportioneel kon zijn.

RELEVANTIE VOOR BELGIË

In 1978 verdedigde Rigaux in een doctoraatsproefschrift de thesis dat artikel 11 EVRM de juridische grondslag vormde van het stakingsrecht naar Belgisch recht. De auteur beriep zich daarbij op het arrest *Schmidt en Dahlström*, dat mijns inziens veeleer het tegendeel betoogde. Het is tekenend dat de auteur toen de wet prestaties algemeen belang in vredes-

De stelling dat het recht op collectieve actie in België niet grondwettelijk zou worden gewaarborgd, staat voortaan op losse schroeven.

tijd behandelde onder de noemer van beperkingen aan het stakingsrecht. Niemand kon toen bevroeden dat het Hof van Cassatie in navolging van de advocaat-generaal die wet zou aanwijzen als de juridische grondslag van het recht om te staken.

30 jaar na datum past het om de hoofdstelling van die these bij te treden. In het arrest *Enerji Yapi-Yol Sen* stapt het Hof af van een restrictieve benadering van artikel 11 EVRM. Het stakingsrecht is geen belangrijk, maar een wezenlijk element om de belangen van werknemers te verdedigen. Om die reden is het een inherent onderdeel van de vakverenigingsvrijheid. Deze vaststelling doet geen afbreuk aan de doctrinale meerderheidsopvatting die in artikel 6 § 4 ESH een grondslag met directe werking erkent. Artikel 11 EVRM versterkt evenwel de jurisdictionele handhaving aanzienlijk. Tot op heden kan artikel 6 § 4 ESH jurisdictioneel slechts door nationale rechtbanken en hoven worden gewaarborgd. Het Hof van Cassatie heeft tot op heden de directe werking van artikel 6 § 4 ESH niet erkend. De quasi-jurisdictionele weg naar het *Comité européen des droits sociaux* blijft evenwel zinvol

om schendingen van artikel 6 § 4 ESH aan te klagen. Het EHRM zal immers met de gezaghebbende conclusies en beslissingen van dit orgaan terdege rekening moeten houden. *Last but not least*, lijkt het ons in de rede liggen om voortaan ook de grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van vereniging in het licht van de Straatsburgse jurisprudentie te interpreteren. De stelling dat het recht op collectieve actie in België niet grondwettelijk zou worden gewaarborgd, staat voortaan op losse schroeven.

(De auteur is Visiting Professor Universita Statale di Milano, Charge de Cours UCL en Promoteur d'un Mandat d'Impulsion Scientifique Mobilité Ulysse FNRS-FRS)

EHRM, 21 april 2009, *Enerji Yapi-Yol Sen v. Turkije* (nr. 68959/01); EHRM, 12 november 2008, *Demir en Baykara v. Turkije* (nr. 34503/97)

www.echr.coe.int/echr

KORT

© nancity

Onroerend goed kopen kan sneller

De wetgever neemt maatregelen om de koop van een onroerend goed sneller af te handelen. Uit onderzoek van de Wereldbank is immers gebleken dat ons land achteraan bengelt in de rangschikking van landen waar de koop van een onroerend goed vlot gebeurt. Dat kan potentiële investeerders afschrikken. Voortaan heeft de notaris na het verlijden van de akte nog maximaal één maand om te zorgen dat de registratieformaliteiten zijn afgehandeld en dat de akte wordt overgezonden naar het hypotheekkantoor. Tot nu had hij twee maanden. Voor akten van openbare verkopen of van onroerende goederen die in verschillende ambtsgebieden liggen heeft hij nog twee maanden.

Vroeger was dat drie maanden. Zodra het hypotheekkantoor de akte ontvangt, moet het die dezelfde dag nog overschrijven in het hypotheekregister. Die snelle overschrijving is belangrijk voor de tegenstelbaarheid van de koop aan derden. Die geldt immers van zodra de akte is overgeschreven. Ten slotte moet de hypotheekbewaarder de overgeschreven akte, aangevuld met de vermelding van de overschrijving, binnen de maand na de overschrijving terugsturen naar de notaris. Deze nieuwe regels worden ingevoegd in de hypotheekwet van 16 december 1851. Ze treden in werking op 29 mei 2009.

Spaargeld

Erfgenamen kunnen voortaan makkelijker aan de spaartegoeden van hun overleden familieleden. Voortaan moeten ze alleen nog een attest of akte van erfopvolging van de notaris of de ontvanger van het successiekantoor voorleggen. De bank kan dan alle tegoeden vrijgeven. Het nieuwe artikel 124obis B.W. biedt de wettelijke basis. De wet van 6 mei 2009 voegt de nieuwe regel toe in het Burgerlijk

Wetboek. Hij treedt in werking op 29 mei 2009.

Geen beslag op maaltijdcheques

Maaltijdcheques kunnen niet overgedragen of in beslag genomen worden, als ze niet beschouwd worden als loon. Daarvoor moeten ze aan een aantal specifieke voorwaarden voldoen, die ook gelden voor vrijstelling van belasting en sociale bijdragen. De wetgever neemt de nieuwe regel nu expliciet op in artikel 1409 Ger. W. De nieuwe bepaling treedt in werking op 29 mei 2009. Op die manier wil de wetgever vermijden dat men beslag zou leggen op de toekomstige elektronische maaltijdcheques, wat makkelijker zou lukken dan bij de papieren exemplaren. In ieder geval geldt het beslag- of overdrachtverbod zowel voor de elektronische als papieren cheque.

Ecocheque als sociaal voordeel

De ecocheque, een op de maaltijdcheque geïnspireerd betaalmiddel voor de aankoop van ecologische producten en diensten, is slechts

onder bepaalde voorwaarden een sociaal voordeel dat vrijgesteld is van sociale bijdragen. In de andere gevallen gaat het om loon met alle gevolgen van dien. Het koninklijk besluit van 14 april 2009 dat de voorwaarden oplegt, treedt (retroactief) in werking op 1 maart 2009.

Arbeidsongevallen-rente

Geadopteerde kinderen van een slachtoffer van een dodelijk arbeidsongeval hebben voortaan recht op renten aan nabestaanden indien de adoptieprocedure was aangevat op het moment van het overlijden. Dat is een versoepeling van de huidige regeling. Uit de bespreking in de Commissie voor Sociale Zaken blijkt dat het de bedoeling is om deze principes ook toe te passen voor werknemers van de overheidssector. Hiervoor is nog een technische aanpassing nodig. Dit onderdeel van de nieuwe verzamelwet treedt in werking op 29 mei 2009.

Telewerkers beter beschermd

De wet houdende diverse bepalin-

gen van 6 mei 2009 introduceert in de arbeidsongevallenwet een vermoeden van uitvoering van de arbeidsovereenkomst voor telewerkers. Zo kunnen telewerkers die het slachtoffer worden van een arbeidsongeval dat in de toekomst makkelijker bewijzen. Het vermoeden is wel beperkt in tijd en ruimte. De bepaling treedt in werking op 29 mei 2009.

België in Mensenrechtenraad

Op 12 mei 2009 werd België door de algemene vergadering van de VN in New York verkozen in de Mensenrechtenraad 2009-2012. De 192 leden van de algemene vergadering verkozen België met 177 stemmen, na een doorgedreven campagne van de Belgische diplomatie. Het is voor het eerst dat België dit belangrijke mandaat in de wacht sleept. De raad is samengesteld uit 47 lidstaten uit alle regio's en is gevestigd in Genève. De raad verving in 2006 de toenmalige Commissie Mensenrechten waar België meerdere malen in zetelde.

Het nieuwe gezicht van de woningkwaliteitsbewaking

Op 9 september 2007 trad een ingrijpende wijziging van de Vlaamse wooncode en het kamerdecreet in werking: de strafrechtelijke handhaving werd aanzienlijk versterkt door een aangepaste strafbaarstelling, strengere straffen en de invoering van een herstelvordering voor de wooninspecteur. Inmiddels zijn de vernieuwde decreten bijna twee jaar in werking en sijpelen de eerste gerechtelijke uitspraken door.

Tom Vandromme

Het decreet van 15 juli 1997 over de Vlaamse wooncode en het decreet van 4 februari 1997 over de kwaliteits- en veiligheidsnormen voor kamers en studentenkamers leggen de contouren vast van de woningkwaliteitsbewaking in het Vlaamse gewest. Beide decreten splitsen de woningkwaliteitsbewaking op in een administratieve handhaving en een strafrechtelijke handhaving. Het hefingsdecreet (decreet van 22 december 1995) voert daar nog een derde weg aan toe: de fiscale handhaving (krotbelasting).

Bij decreet van 7 juli 2006 werd de strafrechtelijke handhaving in de Vlaamse wooncode en het kamerdecreet ingrijpend gewijzigd. Naast een aangepaste strafbaarstelling (ook de terbeschikkingstelling van verkrotte woningen wordt strafbaar gesteld en de koppeling met het conformiteitsattest wordt losgelaten) en strengere straffen (tot op het niveau van de straffen over huisjesmelkerij - artikel 433decies Sw.), wordt een herstelvordering voor woningkwaliteit ingevoerd, naar analogie met de stedenbouwkundige herstelvordering. De wooninspecteur en het college van burgemeester en schepenen krijgen de bevoegdheid om voor de

rechter de veroordeling te vorderen van een verhuurder om werken aan een pand uit te voeren zodat het voldoet aan de minimale kwaliteitsvereisten. De rechter kan ook ambtshalve het herstel bevelen, zonder uitdrukkelijke vordering van de wooninspecteur of het college van burgemeester en schepenen. Met de herstelvordering wou de decreetgever behalve bestraffend optreden ook de verbetering van de woningkwaliteit nastreven.

De wooninspecteurs van het Vlaams gewest dienen sinds de inwerkingtreding van die bepalingen op 9 september 2007 systematisch herstelvorderingen in. Onlangs werd in drie zaken uitspraak gedaan die elk een specifiek aspect van de herstelvordering behandelen.

STEILE TRAP

1. De correctionele rechtbank in Dendermonde kreeg een eenvoudig dossier voorgeschied: een echtpaar uit Antwerpen verhuurt een woning in Hamme. Hoewel de woning door de burgemeester al ongeschikt en onbewoonbaar werd verklaard, blijven zij verder verhuuren. De wooninspecteur komt ter plaatse en stelt een uitvoerig proces-verbaal op. Nadien wordt ook een herstelvordering verstuurd naar het parket.

De rechter in Dendermonde tilt

Met de herstelvordering wou de decreetgever behalve bestraffend optreden ook de verbetering van de woningkwaliteit nastreven.

zwaar aan de feiten. Bij het bepalen van de strafmaat houdt de rechter rekening met de verzwarende omstandigheid dat van de betrokken activiteit een gewoonte werd gemaakt. De rechter legt een effectieve gevangenisstraf op, beveelt de onmiddellijke aanhouding van het echtpaar en verklaart alle huurgelden verbeurd. Na de controle van de herstelvordering op haar interne en externe wettigheid, wordt het echtpaar veroordeeld tot het volledige herstel van de woning binnen een termijn van tien maanden, onder verbeurte van een dwangsom van 150 euro per dag vertraging.

2. Diegene die het misdrijf krotverhuur pleegt is niet altijd de eigenaar van de verkrotte woning. Zo ook in de zaak die leidde tot een vonnis van de correctionele rechtbank in Leuven. Een woning is eigendom van een NV, maar de verhuuring gebeurde door de afgevaardigd bestuurder. De

strafbaarstelling in de Vlaamse wooncode en het kamerdecreet vereist niet dat de verhuurder ook eigenaar is: diegene die werkelijk het verkrotte pand verhuurt of ter beschikking stelt, is strafbaar.

Ook bij de beoordeling van de herstelvordering moet niet gekeken worden naar het eigendomsstatuut, maar naar wie de inbreuk effectief pleegde. De afgevaardigd bestuurder wordt veroordeeld tot herstel. Aangezien ook een stedenbouwkundige inbreuk was gepleegd (omvormen van een eengezinswoning naar meergezinswoning), wordt het herstel door de rechter beperkt tot het herstel aan het karkas van het pand en wordt voor de onvergunde woonentiteiten de stopzetting van de verhuuring en/of terbeschikkingstelling bevolen, tenzij de woning opnieuw als eengezinswoning wordt verhuurd en voldoet aan de minimale woonkwaliteitsnormen.

3. De elementaire veiligheids-, gezondheids- en woningkwaliteitsvereisten uit de Vlaamse wooncode zijn minimale normen waaraan elke woning in het Vlaams gewest moet voldoen. Bij het uitbrengen van een herstelvordering moet de herstelvorderende overheid bijgevolg het herstel vorderen van alle gebreken. Dat principe werd bevestigd door het hof van beroep in Antwerpen.

Nadat de wooninspecteur zijn herstelvordering had ingeleid, voerde de beklagde renovatiewerken uit, waardoor enkel nog een te steile trap en een onveilige trap overbleven als gebrek. Het hof oordeelde dat de onveilige trap hersteld moest worden, en sprak daarvoor een veroordeling uit. Over de te steile trap oordeelde het hof dat niet voldoende werd aangetoond in welke mate die een inbreuk op de kwaliteitsnormen uitmaakte. Daarvoor volgde geen veroordeling.

Ook al vormde de onveilige trap maar een 'klein' gebrek, toch moet het herstel ervan worden bevolen. Na het uitvoeren van de werken mag immers geen enkel gebrek meer overblijven, en moet de woning volledig conform de woningkwaliteitsnormen zijn.

(De auteur is hoofdcoördinator van de Vlaamse Wooninspectie)

Corr. Leuven, 31 maart 2009, nr. 784; Corr. Dendermonde, 27 februari 2009, nr. 755; Antwerpen, 11 februari 2009, nr. C/251/09, onuitg.

www.legalworld.be (onder button rechtspraak)

Oostenrijkse vaste boekenprijs is strijdig met vrij verkeer

In een recent arrest oordeelde het Hof van Justitie dat de Oostenrijkse regeling van vaste boekenprijzen in strijd is met het Europees Gemeenschapsrecht. Niet zozeer het principe van de vaste boekenprijs is problematisch, maar vooral de verschillende minimumprijzen voor in Oostenrijk uitgegeven en uit andere EU lidstaten geïmporteerde boeken.

Peter Van Elsuwege

De Oostenrijkse wetgeving bepaalt dat importeurs van Duitstalige boeken geen prijzen mogen hanteren die lager zijn dan de in de staat van uitgaaf aanbevolen handelsprijs. De vakvereniging van uitgeverijen heeft in Oostenrijk de bevoegdheid om de vaste prijzen van Duitstalige boeken bekend te maken en te controleren. Boekwinkelketen LIBRO trok zich echter niets aan van die vastgestelde prijs en begon boeken in Oostenrijk aan te bieden onder de prijs (die in dit geval in Duitsland gold). In een procedure voor het Oostenrijkse Oberste Gerichtshof rees de vraag in hoeverre de Oostenrijkse regeling verenigbaar is met het Europees vrij verkeer van goederen.

VERKOOPMODALITEIT

Volgens vaste rechtspraak van het Hof van Justitie is elke handelsregeling van de lidstaten die de intracommunautaire handel kan belemmeren in principe verboden. Nationale verkoopmodaliteiten, zoals het opleggen van een vaste prijs voor de eindverbruiker, vormen echter geen belemmering van die handel, wanneer zij van toepassing zijn op alle markt-

deelnemers die op het nationale grondgebied actief zijn en indien zij dezelfde invloed hebben op de verhandeling van nationale producten en op uit andere lidstaten afkomstige producten.

“De bescherming van boeken als cultuurgood kon met minder beperkende maatregelen bereikt worden.”

Voor die laatste voorwaarde rijst een probleem. Terwijl de prijs van in Oostenrijk uitgegeven boeken wordt bepaald door de Oostenrijkse markt, is dat niet het geval voor geïmporteerde boeken. Zo zal de vaste boekenprijs voor in Duitsland uitgegeven boeken gebaseerd zijn op Duitse marktomstandigheden. Die ongelijke behandeling kan de afzet van Duitse boeken in Oostenrijk nadelig beïnvloeden. Er kan immers niet van worden uitgegaan dat de eindprijs die

voor de Duitse markt is vastgesteld ook een correcte, competitieve prijs is voor Oostenrijk. Hoewel het principe van een vaste boekenprijs niet per definitie in strijd is met het vrij verkeer van goederen, vormen de Oostenrijkse voorschriften over de prijs van ingevoerde boeken wel degelijk een probleem.

CULTURELE OVERWEGINGEN

De verplichting voor importeurs van Duitstalige boeken om een minimumprijs te hanteren op basis van de door de uitgever in de staat van herkomst vastgestelde of aanbevolen prijs wordt door het Hof van Justitie beschouwd als een zogenaamde 'maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbeperking' in de zin van artikel 28 EG-verdrag. Tegen die vaststelling werd onder andere betoogd dat een systeem van vaste boekenprijzen gerechtvaardigd is om culturele redenen en om de pluraliteit van de media te handhaven.

Het Hof erkent dat de bescherming van boeken als cultuurgood kan beschouwd worden als 'een dwingende vereiste van algemeen belang' dat maatregelen tot beperking van het vrije goederenverkeer potentieel kan rechtvaardigen. Dat kan slechts onder strikte voorwaarden: de maatregelen moeten geschikt zijn om het doel te bereiken en mogen niet verder gaan dan wat daarvoor noodzakelijk is. De specifieke Oostenrijkse regeling voldoet niet aan die proportionaliteitsstoets. De bescherming van boeken als cultuurgood kan met minder beperkende maatregelen bereikt worden, bijvoorbeeld door een minimumprijs

op te leggen die ook voor ingevoerde boeken gebaseerd is op de Oostenrijkse marktomstandigheden.

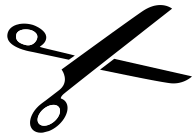
Het Hof van Justitie heeft een heel genuanceerd arrest gevelde. Enerzijds wordt expliciet gewezen op de strijdigheid van de Oostenrijkse regeling van vaste boekenprijzen met het vrij verkeer van goederen. Anderzijds heeft het Hof klaarheid geschapen in de discussie over de verenigbaarheid tussen de concurrentiebeperkende gevolgen van een vaste boekenprijs en het Europees Gemeenschapsrecht. De expliciete erkenning dat de bescherming van boeken als cultuurgood een mogelijke rechtvaardigingsgrond vormt voor een inbreuk op de verdragsvrijheden impliceert dat het principe van vaste boekenprijzen - zoals dat ook in andere EU-lidstaten bestaat - niet op de helling wordt geplaatst. Die vaststelling kan het politiek debat over de opportuniteit van vaste boekenprijzen aanwakkeren in landen waar zo'n systeem nog niet bestaat, zoals België, waar de discussie over de invoering van een vaste boekenprijs al lang woedt.

(Peter Van Elsuwege is doctor-assistent aan de vakgroep Europees Gemeenschapsrecht van de UGent)

HvJ, C-531/07, Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft t. LIBRO Handelsgesellschaft mbH, 30 april 2009

www.curia.eu

GEKNIPT

'Voor een jurist is de **job van minister van Justitie** het hoogste. Wanneer dat als zand tussen je vingers wegglijdt is het even slikken. Je beseft dat het waarschijnlijk nooit meer terugkomt.'

Oud-minister van Justitie Jo Vandeurzen blikt terug op een bewogen jaar.

HUMO, 12 MEI 2009

'Waarom werd nooit het onderscheid gemaakt tussen de bevoegdheid van een procureur-generaal en die van een rechter? De eerste kan als lid van de uitvoerende macht op vraag van een minister perfect nagaan of alles op een rechtbank naar behoren verloopt. De minister mag uiteraard niet wegen op de beslissing zelf. Ik was **zeer verbaasd** over de uitspraak van cassatievoorzitter Ghislain Londers, die sprak van aanwijzingen van beïnvloeding. Mocht een hof van beroep zo'n argument in een arrest hanteren, zou cassatie het vrijwel zeker verbreken.'

Professor Walter Van Gerven over de Fortis-affaire.

TRENDS, 30 APRIL 2009

TAALTIP

Aanklagen aan de kaak gesteld

Juristen zijn maar al te vertrouwd met de juridische handeling van het *aanklagen*. Je kunt iemand bij het gerecht aanklagen, wat zoveel wil zeggen dat je hem van iets beschuldigt en dat je wilt dat justitie dat geschil oplost. Aanklagen doe je dan ook met personen en hoort vooral thuis in het strafrecht. Hoewel dat niet specifiek in woordenboeken wordt aangegeven, klinkt het toch een beetje raar dat je de aannemer die je huis bouwt, gaat aanklagen omdat hij een te hoge factuur heeft gestuurd. Als iemand grove beledigingen uit, zul je al sneller de term aanklagen horen opduiken, bijvoorbeeld aanklagen wegens laster en eeroof. In dat geval komt aanklagen eigenlijk neer op *een klacht indienen*, een uitdrukking die ondertussen veel couranter is geworden dan aanklagen zelf. In ons strafrecht kunnen burgers nu eenmaal niet zelf zomaar straffen vorderen, dat gebeurt via het openbaar ministerie en meer bepaald via de openbare *aanklager*. Nadat iemand een *klacht* heeft *ingediend*, zal de openbaar aanklager uiteindelijk de beklagde *aanklagen*. In het strafprocesrecht komt de term dus nog wel voor, zij het ook niet zo frequent. Een zeldzaam voorbeeldje is te vinden in artikel 281 van het wetboek van strafvordering, dat gaat over de bevoegdheid van de procureur-generaal in verband met officieren van de gerechtelijke politie: In geval van herhaling klaagt de procureur-generaal hen aan bij het hof.

Buiten de juridische omgeving hoor je de van origine juridische term *aanklagen* echter veel meer. Vooral in de media is hij erg populair, maar wel in een andere, meer figuurlijke context. In nieuwsberichten hoor je geregeld dat bijvoorbeeld wetenschappers het gebruik van fossiele brandstoffen aanklagen, dat milieu-activisten het gebruik van proefdieren aanklagen of dat de oppositie de politieke benoemingen van de meerderheid aanklaagt. Hier worden dus geen personen aangeklaagd, maar zaken, en niet bij het gerecht, maar bij de publieke opinie in het algemeen.

Dat meer figuurlijke gebruik van *aanklagen* met zaken als lijdend voorwerp wordt echter niet door iedereen als standaardtaal aanvaard. Zowat alle naslagwerken keuren het af. De Grote Van Dale noemt het Belgisch Nederlands, dat bovendien ook in België niet algemeen aanvaard is. Ook de VRT-taaladviseur, van wie bekend is dat hij meer openstaat voor Belgische varianten – hij werd pas benoemd tot hoofdredacteur van de Grote Van Dale – blijft dat gebruik van aanklagen afkeuren.

Wat kun je dan wel gebruiken in die meer figuurlijke betekenis? *Aan de kaak stellen*, *afkeuren*, of het wat formelere *laken*: de oppositie laakt de politieke benoemingen van de meerderheid. De dierenrechtenorganisatie stelt het gebruik van proefdieren aan de kaak.

Onze taal en ons taalgebruik evolueren echter voortdurend, en het is maar de vraag welke richting het zal uitgaan met het gebruik van aanklagen. Als het in de juridische omgeving steeds meer vervangen wordt door *een klacht indienen* (voor burgers) en verder door omschrijvingen als *een straf eisen*, *een veroordeling vorderen* (voor het openbaar ministerie) en het daarentegen in de media steeds populairder wordt als equivalent van *aan de kaak stellen*, zal het woord uiteindelijk van betekenis veranderen en zullen de naslagwerken volgen. Wat voorlopig echter nog niet aan verandering toe is, is de verleden tijd van *aanklagen*. Die is *klaagde aan* en nooit *kloeg aan* of iets dergelijks. Dat laatste is gewestelijk en zeker geen standaardtaal, zelfs niet als je *aan* zou weglaten. Ook de verleden tijd van het gewone *klagen* is immers *klaagde* en niet *kloeg*.

Karl Hendrickx

Taaladviseur Rekenhof - docent Rechtstaalbeheersing Universiteit Antwerpen

Hebt u ook een vraag over juridisch taalgebruik? Stuur ze naar juristenkrant@kluwer.be. Karl Hendrickx beantwoordt ze graag.

Niet-erkenning bigaam huwelijk geldt als celibaatsattest

Zeer vaak komen mensen - al dan niet door eigen toedoen - in een juridisch kluwen terecht: in het buitenland worden ze als gehuwd beschouwd, in België als ongehuwd. Of andersom.

Het hof van beroep te Brussel besliste onlangs dat een in het buitenland gesloten bigaam huwelijk niet kon worden erkend in de Belgische rechtsorde. Niets nieuws, ware het niet dat dit arrest als merkwaardig en verrassend resultaat heeft dat de man die bigamie pleegde, na de ontbinding van zijn eerste huwelijk, in België kan (her)trouwen met zijn tweede echtgenote.

Gerd Verschelden
Jinske Verhellen

En man van Mauritaanse origine huwde in 1998 in België met een Belgische vrouw. Tijdens dat huwelijk trouwde hij een tweede keer, ditmaal in Mauritanië, met een vrouw van Mauritaanse nationaliteit. Uit dat tweede huwelijk - gesloten in 2003 op een ogenblik dat de man officieel nog samenwoonde met zijn eerste echtgenote in België - werden twee kinderen geboren. In 2004 verwierf de man de Belgische nationaliteit, op basis van zijn huwelijk met de Belgische vrouw. Anno 2006 werd het eerste huwelijk ontbonden door echtscheiding. Eind 2007 kwam de tweede echtgenote, vergezeld van haar twee kinderen, met een toeristenvisum naar Frankrijk. Zij ging bij haar man in België wonen. Toen haar kort verblijf als toerist verstreek, kreeg de vrouw een bevel om het grondgebied te verlaten. Ondertussen was de man bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van een Belgische gemeente een huwelijk gaan aangeven: hij wou nogmaals met zijn tweede echtgenote trouwen.

GETROUWD, MAAR TOCH NIET

De ambtenaar van de burgerlijke stand weigerde de akte van aangifte van het huwelijk op te maken, omdat de Mauritaanse vrouw haar ongehuwde staat niet kon bewijzen (artikel 64 § 1, 4° BW). De betrokkenen stapten daarop naar de rechter.

De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, rechtsprekend zoals in kort geding, verplichtte de ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte van aangifte op te maken. De rechter was van oordeel dat het huwelijk niet kon worden erkend in de Belgische rechtsorde wegens strijdigheid met de Belgische openbare orde, en stelde de niet-erkenning gelijk met een staat van ongehuwdheid in België. De ambtenaar werd tot alle kosten van het geding veroordeeld.

Het hof van beroep in Brussel stelde vast dat de vrouw inderdaad geen celibaatsattest of bewijs van ontbinding of nietigverklaring van haar Mauritaanse huwelijk kon voorleggen, zeker omdat er een bevestigend vonnis van een Mauritaanse rechtbank bestond voor het huwelijk. De ratio van het wettelijk vereiste celibaatsattest bestaat in het voorkomen van bigamie, dat naar Belgisch recht zowel burgerrechtelijk als strafrechtelijk verboden is (artikel 147 BW en artikel 391 Sw.). Het formele en inhoudelijke voorschrift moeten volgens het hof in hun onderlinge samenhang beoordeeld worden.

Hamvraag was of de buitenlandse rechterlijke beslissing die het tweede huwelijk bevestigde, al dan niet in België kon worden erkend. Het hof antwoordde negatief en bestempelde het buitenlandse vonnis als strijdig met de Belgische internationaal privaatrechtelijke openbare orde (artikel 25, § 1, 1° WIPR). Monogamie is immers een basisprincipe van de Belgische opvatting over het huwelijk, en daarmee ook van de morele orde van ons land.

De weigering tot erkenning van het buitenlandse vonnis heeft verrassend een uiterst positief gevolg voor de betrokkenen. Door de niet-erkenning van het vonnis dat het buitenlandse huwelijk bevestigt, komt volgens het hof vast te staan dat de man en zijn Mauritaanse vrouw niet kunnen worden beschouwd als echtgenoten. Met andere woorden: ze moeten geen nietigverklaring van hun bigaam huwelijk vorderen, om opnieuw te kunnen trouwen in België.

Merkwaardig is wel de stelling van het hof dat zijn (zelfs nog niet in kracht van gewijsde getreden) arrest van niet-erkenning van de buitenlandse rechterlijke beslissing kan gelden als bewijs van ongehuwde staat, en dat het arrest de ambtenaar van de burgerlijke stand verplicht om de akte van aangifte van het huwelijk op te maken. Heeft het Hof hier willen aangeven dat er een rechterlijke uitspraak moet zijn over de erkenning of niet-erkenning

> van het buitenlandse huwelijk? Zo ja, dan gaat dat in tegen het principe van de 'de plano'-erkenning van buitenlandse rechterlijke beslissingen en authentieke akten (artikelen 22 en 27 van het Wetboek IPR). Ook de ambtenaar van de burgerlijke stand had immers kunnen vaststellen dat er voor de Belgische rechtsorde geen rechtsgeldig huwelijk was. Dat kon 'de plano': een voorafgaandelijke toetsing door (en oordeel van) de rechter was dus niet vereist.

RESPECT VOOR DE AMBTENAAR

In de visie van het hof kon de ambtenaar van de burgerlijke stand niet anders dan weigeren om de akte van aangifte van het huwelijk op te maken, bij gebrek aan (formeel) bewijs van de ongehuwde staat van de vrouw. De man had bovendien een dubbelzinnige houding ingenomen door enerzijds een nieuw huwelijk te willen aangaan in België, maar anderzijds zich op zijn tweede huwelijk te beroepen voor de toekenning van de Belgische nationaliteit aan zijn in Mauritanië geboren kinderen. Dat begrip voor de houding van de ambtenaar resulteerde in een hervorming van de beslissing over de gerechtskosten. Het hof aanvaardde niet dat de ambtenaar alle kosten,

“ Met deze zaak is een belangrijk twistpunt uit de praktijk tot op het niveau van het hof van beroep geraakt. ”

met inbegrip van 1.200 euro rechtsplegingvergoeding, alleen moest dragen. De gemeente en het koppel werden elk veroordeeld tot de door henzelf gemaakte gerechtskosten; de wederzijds gevorderde rechtsplegingsvergoedingen werden gecompenseerd.

Met deze zaak is een belangrijk twistpunt uit de praktijk, met name de voorlegging van het celibaatsbewijs in het kader van huwelijken met internationale aspecten, tot op het niveau van het hof van beroep geraakt. Zeer vaak komen mensen - al dan niet door eigen toedoen - in een juridisch kluwen terecht: in het buitenland worden ze als gehuwd beschouwd, in België als ongehuwd (bijvoorbeeld bij bigamie). Of andersom: in het buitenland is het huwelijk ontbonden door echtscheiding en in België wordt de huwelijksontbinding niet erkend (bijvoorbeeld bij verstoting). Bovendien illustreert het besproken arrest hoe IPR-regels de toepassing van verblijfs- en nationaliteitsreglementering voorafgaan, en nu eens de betrokkenen parten spelen, dan weer hun verblijfsplannen helpen realiseren.

(Jinske Verhellen is FWO-onderzoeker bij het Instituut voor Internationaal Privaatrecht van de UGent, Gerd Verschelden is docent personen- en familie-recht aan de UGent)

Brussel 3 februari 2009, AR nr. 2008/AR/2336, onuitg.

www.legalworld.be (onder button rechtspraak)

Reageren kan!

Wilt u reageren op iets wat u in de krant hebt gelezen? Of wilt u zelf een prangend juridisch-maatschappelijk thema aankaarten? Stuur dan uw opiniebijdrage of lezersbrief naar juristenkrant@kluwer.be of De Juristenkrant, Motstraat 30, 2800 Mechelen, of fax ons op het nummer 015-36 16 96. De redactie mag opiniebijdragen en lezersbrieven inkorten, redigeren of weigeren.

Cassatie blijft streng voor appreciatie van fiscale boetes

De rechterlijke macht kan fiscale boetes toetsen op hun redelijkheid of proportionaliteit en/of opportuniteit. Het Hof van Cassatie heeft dat eerder ingenomen standpunt onlangs bevestigd. Het Hof blijft er evenwel bij dat dit toetsingsrecht niet inhoudt dat de rechter om loutere redenen van opportuniteit en tegen wettelijke regels in sancties kan kwijtschelden of verminderen. Cassatie negeert daarmee eerdere terechtwijzingen van het Europees Mensenrechtenhof.

Ruben Ottevaere

Sinds het in voege treden van het provinciaal belastingreglement bedrijven in 1991 was er tussen de provincie Oost-Vlaanderen en Camping Vlasaard betwisting over de onbebouwde oppervlakte die Camping Vlasaard in haar aangifte moest opnemen. Op 19 oktober 1995 werd het geschil beslecht. Camping Vlasaard verminderde in zijn aangifte voor de volgende aanslagjaren de onbebouwde oppervlakte evenwel zonder daarvoor een rechtvaardiging te geven.

Op basis van artikel 18 § 1 van het besluit van de Provincieraad van Oost-Vlaanderen kan de belasting in geval van inbreuk op het reglement verhoogd worden met 20 procent voor een eerste inbreuk en met 100 procent voor de tweede en volgende overtredingen. Camping Vlasaard was het met die sanctie niet eens en stapte naar de rechter.

Het hof van beroep in Gent stelde dat de rechter de mogelijkheid moet hebben om na te gaan of de toegepaste belastingverhoging in verhouding staat tot de gepleegde inbreuk en de ernst ervan. Hij moet de mogelijkheid hebben om de opgelegde sanctie te matigen en ongedaan te maken. Daarvoor steunt het hof van beroep op de rechtspraak van het Hof van Cassatie.

WEL TOETSING

De vraag of de rechter de bevoegdheid heeft om boetes opgelegd door de Administratie te beoordelen was immers al eerder aan de orde geweest. Het ging toen over de vraag of de boetes opgelegd door de Administratie een penaal karakter hebben en of de waarborgen uit het EVRM en het Bupo-verdrag er op van toepassing zijn. Lange tijd leek er voor de belastingplichtige geen mogelijkheid te bestaan om de waarborgen van artikel 6 EVRM en artikel 14 Bupo in te roepen bij fiscale geschillen. Het Mensenrechtenhof oordeelde immers dat artikel 6 enkel van toepassing is in burgerlijke en strafzaken en niet op geschillen die hun oorsprong vinden in de fiscale wetgeving.

Het arrest Oztürk van 21 februari 1984 bracht een eerste kentering. In dat arrest stelde het Europees Hof dat de internrechtelijke kwalificatie die gegeven wordt aan een sanctie slechts een relatieve waarde heeft bij de beoordeling of een administratieve sanctie al dan niet een penaal karakter heeft. Het algemeen karakter en het preventief en repressief doel van de sanctie zijn voldoende om de penale aard van de overtrekking in de zin artikel 6 EVRM vast te stellen. Bijgevolg moet het strafkarakter van een administratieve maatregel op autonome wijze worden onderzocht op grond van volgende criteria: 1) de internrechtelijke kwalificatie, 2) de aard van de inbreuk en de sanctie, 3) de zwaarte van de opgelegde of op te leggen sanctie.

In het arrest Bendenoun van 24 februari 1994 paste het Hof die criteria voor het eerst ook toe op fiscale maatregelen. Onder druk van die Eu-

Zolang de standpunten van het EHRM en het Hof van Cassatie niet in dezelfde richting wijzen, is er voor de lagere rechter geen duidelijk houvast.

ropese rechtspraak nuanceerde ook het Hof van Cassatie zijn standpunt. In eerste instantie wees het Hof van Cassatie het penaal karakter van fiscale boetes immers af en verklaarde het dat de waarborgen van het EVRM en het Bupo-verdrag niet van toepassing waren op fiscale boetes. Later wijzigde het Hof van Cassatie zijn standpunt. Het Hof stelde dat artikel 6 EVRM in principe niet van toepassing is op geschillen in belastingzaken, tenzij de rechtspleging leidt of kan leiden tot een straf uitgesproken naar aanleiding van een strafvordering. Daarnaast heeft het Hof van Cassatie in verscheidene arresten erkend dat fiscale administratieve boetes een penaal karakter kunnen hebben in de zin van artikel 6 EVRM.

GEEN VERMINDERING

Het toetsingsrecht dat daardoor aan de rechter toekomt, houdt volgens het Hof van Cassatie evenwel niet in dat de rechter om loutere redenen van opportuniteit, en tegen wettelijke voorschriften in, de opgelegde boetes kan kwijtschelden of verminderen. De rechter kan enkel een evenredigheidstoets toepassen. Een subjectieve interpretatie van verzachtende omstandigheden, eigen aan het geval, komt volgens het Hof niet in aanmerking voor het beoordelen van het al of niet bestaan van onevenredigheid.

Niettemin staande het feit dat het Hof van Cassatie voor die strenge rechtspraak al werd terechtgewezen door het Europees Mensenrechtenhof, dat stelt dat het Hof van Cassatie op te algemene wijze beslist heeft dat motieven van billijkheid en opportuniteit niet mogen meespelen in een rechterlijke beoordeling, houdt het Hof vast aan zijn standpunt.

In het nieuwe arrest weerlegt het Hof weliswaar de zienswijze van de provincie als zou een rechter enkel kunnen overgaan tot het moduleren van de sanctie als ook de administratie over zo'n moduleringsbevoegdheid beschikt, toch benadrukt het dat de rechter een sanctie enkel kan matigen wegens schending van het wettigheids- of evenredigheidsbeginsel en dat de rechter zich daarbij niet kan be-

roepen op een subjectieve appreciatie van wat hij redelijk acht.

TWISTAPPEL

Lagere rechtspraak en rechtsleer zijn het met dat standpunt niet eens. Zo voerde het hof van beroep in Brussel in een arrest van 21 januari 2009 - naast het feit dat de opgelegde sanctie een schending was van het gelijkheidsbeginsel - een heel aantal overwegingen aan, die niet anders dan een subjectieve appreciatie van de verzachtende omstandigheden eigen aan de persoon van de belastingplichtige betreffen. Mijns inziens stelt zich ook de vraag of niet iedere appreciatie subjectief is, aangezien zij nu eenmaal gebonden is aan de persoon van de rechter die apprecieert. Daarnaast stelt zich ook de vraag of de Administratie zich, wanneer zij gebruik maakt van haar bevoegdheid om boetes te verminderen, steeds op objectieve criteria moet beroepen, en dat niet kan doen op basis van een subjectieve interpretatie. Zolang de standpunten van het EHRM en het Hof van Cassatie niet in dezelfde richting wijzen, is er voor de lagere rechter geen duidelijk houvast. Als de rechter een opgelegde boete onevenredig vindt en hij die, niettemin staande de bindende wetteksten, wil matigen zal hij steeds de feiten of overwegingen die hem tot die vaststelling brengen moeten verantwoorden.

(De auteur is fiscaal jurist)

Cass. 13 februari 2009

www.cass.be

Communautair strafrecht is een feit

Op 19 november 2008 vaardigde de gemeenschapswetgever een langverwachte richtlijn uit, gericht op de bescherming van het milieu door het strafrecht. Daarmee heeft de Europese wetgever zich voor het eerst in het kader van de supranationale Europese Gemeenschap, de eerste pijler, ingelaten met het strafrecht. En deze eerste richtlijn zal niet de laatste zijn. Na het inwerkingtreden van het verdrag van Lissabon wordt de strafrechtelijke pijler immers gecommunautariseerd. Zodra 'Lissabon' in werking treedt, zullen er sowieso richtlijnen worden uitgevaardigd wanneer de Unie zich op strafrechtelijke domeinen begeeft. Kaderbesluiten, het huidige voorschriftinstrument van de Unie in derde pijler, worden kortweg uit het Europese lexicon geschrapt.

Steven Dewulf

En historische uitspraak van het Hof van Justitie uit 2005 ligt aan de basis van de eerste strafrechtelijke richtlijn van de Unie. De Commissie vroeg toen de vernietiging van het kaderbesluit over de bescherming van het milieu uit 2003. Ze betoogde dat dit als materie uit de eerste pijler met een richtlijn geregeld moest worden. In het arrest *Commissie tegen Raad* volgde het Hof die stelling. Ook al behoort het straf(proces)recht principieel niet tot de bevoegdheid van de Gemeenschap, dat kon volgens het Hof de EG niet beletten om maatregelen te nemen 'die verband houden met het strafrecht van de lidstaten en die hij noodzakelijk acht om de volledige doeltreffendheid van de door hem inzake milieubescherming vastgestelde normen te verzekeren', wan-

neer het gebruik van doeltreffende, evenredige en afschrikkende straffen door de bevoegde nationale instanties een onontbeerlijke maatregel is in de strijd tegen ernstige aantastingen van het milieu. Het kaderbesluit werd in zijn geheel vernietigd, in zijn plaats kwam de nieuwe richtlijn. Opmerkelijk zijn zowel de verschillen als de gelijkenissen tussen de twee instrumenten.

Een belangrijk onderscheid is dat de richtlijn gecreëerd is door de Raad en het Europees parlement samen, daar waar kaderbesluiten worden uitgevaardigd door de Raad alleen - het parlement kan hooguit een advies uitbrengen. Het democratisch deficit dat sinds lang verweten wordt aan het strafrecht 'van de uitvoerende macht' in de derde pijler wordt zo ondervangen. Daarnaast valt op dat de definities van de gehanteerde begrippen en de lijst met strafbaarstel-

lingen niet identiek zijn. Ook houdt de richtlijn het op de klassieke omschrijving dat staten de delicten strafbaar moeten stellen met 'doeltreffende, evenredige en afschrikkende strafrechtelijke sancties'. De Raad was in het kaderbesluit op dat punt iets gedetailleerder. Dat is een gevolg van het tweede arrest *Commissie tegen Raad* uit 2007 waarin het Hof van Justitie nog had toegevoegd dat de vaststelling van de aard en de hoogte van de strafrechtelijke sancties niet tot de bevoegdheid van de EG behoort.

Maar meer nog dan de verschillen springt de gelijkvormigheid van beide instrumenten in het oog. Zo lijken de operationele gedeelten van de richtlijn sprekend op de inhoud van een klassiek kaderbesluit, waardoor de geboorte van een echt supranationaal communautair strafrecht nog meer wordt geaccentueerd. Ook zijn de bepalingen van het eerste instrument, ondanks de onderlinge verschillen, zowel structureel als inhoudelijk aanzienlijk geënt op de artikelen van het kaderbesluit. Bijvoorbeeld legt de richtlijn verplichtingen op om strafbaarstellingen en sancties op te nemen in het nationaal recht voor rechtspersonen, wat een klassiek gegeven is in materieelrechtelijke kaderbesluiten.

VERDRAG VAN LISSABON

Niettemin lijkt deze eerste strafwetgeving van de Europese Gemeenschap te worden overschaduwd door de nakende inwerkingtreding van

het verdrag van Lissabon. De tempel met drie pijlers verdwijnt immers: de EG sterft en alles wordt voortaan Unie, waarbij de huidige derde en eerste pijlers onder meer zullen smelten. Gelet op de potentiële stortvloed aan strafrechtelijke richtlijnen die ons te wachten staat, zou men kunnen opwerpen dat die belangrijke stap te laat is gezet. De waarheid is genuanceerder. Inderdaad verhelpt de hervorming in principe aan het democratisch deficit en de beperkte controle van het Hof van Justitie in de derde pijler. Niettemin blijven ook de nieuwe verdragsbepalingen van de toekomstige EU duidelijk afbakenen wat die laatste kan en niet kan, al bestaan wel mogelijkheden om dat in de toekomst uit te breiden. In dat opzicht blijft de rechtspraak van het Hof, waarvan deze richtlijn de eerste exponent vormt, zeker relevant. Strafrecht in de EG en buiten de specifieke bepalingen van het EU-verdrag werd toegelaten om de doeltreffendheid van de door de gemeenschapswetgever vastgestelde normen in andere (pro-

minente) domeinen te verzekeren. Die redenering blijft geldig in de toekomstige EU: om strafbaarstellingen en sancties te harmoniseren gelden de regels van de nieuwe strafrechtstitel, maar de unieregelgever kan ook strafbaarstellingen opleggen om de doeltreffendheid van zijn andere (belangrijke) normen te garanderen. Die jurisprudentie is zelfs expliciet vastgelegd in artikel 83, lid 2 WEU-verdrag. Weliswaar wordt daarin enerzijds de draagwijdte van die mogelijkheid beperkt, maar anderzijds wordt aan de nieuwe Unie ook toegestaan om zich uit te spreken over minimumvoorschriften voor sancties - wat het Hof in zijn arrest uit 2007 nog had verboden. Die laatste algemene bevoegdheid houdt, samen met de uitbreiding en integratie van de derde pijler in de sterkere eerste pijler, de toekomstige belofte in van een mogelijk zeer verregaande Europeanisering van het strafrecht.

(De auteur is aspirant FWO-Vlaanderen Universiteit Antwerpen)

Taaleisen, Juridisch getoetst

A. Alen, S. Sottiaux - Met bijdragen van: I. Aendenboom, E. Brems, J. Clement, J. De Witte, B. Van Den Broeck, e.a.

Jaartal: 2009
Bestelcode: BP/TAALIS-BI9001
Omvang: 190 pag.
Enmalige aankoop: 60,00 euro (incl. btw)

Terwijl de discussie rond taalperikelen in het verleden vooral de publiekrechtelijke sfeer (bestuur, gerecht, onderwijs) betrof, spelen recentere maatregelen (Taaleisen voor de verhuur van sociale woningen, de verkoop van gemeentegronden, de toegang tot speelpleinwerking, ...) in op het aanbieden van goederen en diensten en dus op de semiprivate sfeer. Ook de doelstellingen van de taalvereisten kunnen niet langer worden herleid tot de traditionele communautaire beweegredenen. Zo tracht de Vlaamse decreetgever bvb. met de taalbereidheidsvereiste in de Vlaamse Wooncode de leefbaarheid in sociale wooncomplexen te verbeteren. De nieuwe maatregelen doen heel wat vragen rijzen. Redenen genoeg dus om de recente initiatieven aan een kritische blik te onderwerpen.

Kluwer
a Wolters Kluwer business

9-0068-6

Bestellen is gemakkelijk: Bel 0800 14 500
Fax 0800 17 529 • www.kluwer.be • info@kluwer.be

Zakboekje Strafrecht 2009 nieuwe editie

Auteurs: K. Denenbourg, C. De Vos, M. Dillen, F. Van Volsem

Publicatievorm: zakboekje
ISBN: 9789046521632
Abonnement: € 29 incl. btw (BP/STRAF-PB)
Losse verkoop: € 37,70 incl. btw (BP/STRAF-PI9001)

Met een abonnement blijft u jaarlijks up-to-date.

Dit zakboekje vormt een handig werkinstrument voor al wie beroepshalve met het strafrecht omgaat. De auteurs maken een analyse van het Strafwetboek vanuit hun kennis van de vragen en de valkuilen uit de dagelijkse praktijk. Het boekje bestaat uit 2 delen:

- de integrale tekst van het Strafwetboek
- commentaren die de volgorde en de logica van het Strafwetboek volgen

Troeven:

- veel voorbeelden! Het strafrecht zoals het leeft
- snel consulteerbaar: u hebt uw basisinformatie altijd bij de hand
- handig instrument: compact en overzichtelijk

Dankzij de begrijpelijke taal, de duidelijke structuur en de handige index is het ook voor andere geïnteresseerden een toegankelijk naslagwerk.

Kluwer
a Wolters Kluwer business

Bestellen is gemakkelijk: Bel 0800 30 144 • Fax 0800 17 529 •
www.kluwer.be • info@kluwer.be

De grenzen van recht en hoe ermee om te gaan

Zeggen dat je met recht niet alles kan oplossen, is een open deur intrappen. Maar wat zijn precies de oorzaken van die grenzen van het recht, en hoe kunnen we er mee omgaan? Die vraag stelden Erik Claes, Wouter Devroe en Bert Keirsbilck van de KULeuven aan een multidisciplinair team van (rechts)wetenschappers. Het resultaat van hun onderzoek kunt u lezen in 'Facing the limits of the law', een klepper van meer dan 500 pagina's. 'Moffel de grenzen van het recht niet weg, maar wees er eerlijk over. Omarm de twijfel en de pluraliteit.'

Ruth Boone
Ingrid Moriau

Erik Claes: 'De samenleving verwacht heel veel van recht, om alle mogelijke domeinen van het leven te reguleren. Helaas slaagt het recht daar niet altijd in. En dat leidt tot ontgoocheling binnen een samenleving. Juristen ervaren die grenzen heel sterk. Recht is eigenlijk een sfeer van het maatschappelijk leven die makkelijk invloed ondervindt van andere maatschappelijke sferen. Ik denk dan aan de ethiek, of het bestaan van informele regels. Het recht kan die sferen niet regelen. Bovendien zijn er ook een aantal bredere maatschappelijke ontwikkelingen, zoals globalisering, technologische ontwikkeling, of culturele diversiteit. Al die processen hebben een invloed op het recht, en plaatsten het in een precaire positie vol hooggespannen verwachtingen. We wilden geen doemscenario schetsen, maar een aantal types van grenzen opsporen, en strategieën aanreiken om er mee om te gaan.'

'Het recht vervult diverse functies: het moet de samenleving reguleren, het heeft een symbolische en pacificerende functie, en het moet voor rechtsbescherming zorgen. We stellen vast dat het recht die functies niet kan waarmaken. Eén oorzaak daarvan, één kenmerk van het recht dat een grens oplegt, is volgens ons onderzoek het feit dat rechtsregels onvermijdelijk een zekere vaagheid bezitten.'

De Juristenkrant: Nochtans hoor je even vaak de kritiek dat recht te technisch is, te gedetailleerd, dat het te veel dagdagelijkse zaken tot in het kleinste detail wil regelen? Pleit u dan voor nog meer regelgeving?

Erik CLAES: 'Je moet die open textuur, die vaagheid van het recht erkennen. De oplossing ligt zeker niet in méér regels, maar wel moet de handhaving van de regels op het juiste niveau gebeuren. Dat is bijvoorbeeld in het Europees economisch recht vaak niet het geval. In zijn bijdrage toont Bert Keirsbilck dat bijvoorbeeld aan voor de handelspraktijkenregelgeving. De regels worden op Europees niveau gemaakt, en moeten door de lidstaten worden toegepast. Dat zorgt voor spanningen.'

Wouter DEVROE: 'Kijk naar de huidige financiële crisis. Plots is iedereen het erover eens dat er onvoldoende toezicht was op de financiële instellingen. Dat is juist, maar het komt ook door de kloof tussen de regelgeving en de handhaving ervan. De ondernemingen zijn groter geworden, globaler ook, en de toezichthouders zijn niet gevolgd.'

Over de oorzaken van de financiële crisis wordt toch vooral gezegd dat er onvoldoende is gereguleerd?

Devroe: 'Er is vooral te veel normering overgelaten aan de spelers zelf, via zogenaamde *codes of conduct*.'

Wouter Devroe (links) en Eric Claes

Claes: 'Maar zelfs indien er meer regulering was geweest, toont de financiële crisis aan dat je van regelgeving geen utopische verwachtingen moet koesteren.'

'Je ziet het probleem van de vaagheid van de normering ook in het strafrecht. Dat wordt beheerst door een aantal belangrijke beginselen, zoals het legaliteitsbeginsel, waardoor mensen beschermd worden tegen de willekeur van de overheid. Maar het recht slaagt er maar in beperkte mate in om die rechtsbescherming

te realiseren. We leven in een cultuur die gefocust is op veiligheid. Ook daar zie je de invloed van maatschappelijke fenomenen op het recht. Opdat de overheid veel speelruimte zou hebben om te kunnen optreden, wordt bijvoorbeeld terrorismewetgeving vaag omschreven. Daardoor verschuift de focus van de rechtsvorming van de wetgever naar de rechter. Dat legt druk op het strafrecht. Het recht kan zijn functie van rechtsbescherming en rechtszekerheid onvoldoende vervullen.'

Het kan ook omgekeerd werken. De regels zelf kunnen ook zorgen voor een gebrek aan rechtsbescherming. Denken we aan criminel en wie de schuld vaststaat, maar die vrijkomen wegens procedurefouten.

Devroe: 'Ook dat is inderdaad een grens: de spanning tussen die verschillende functies van het recht zelf, in dit geval rechtsbescherming tegenover rechtshandhaving.'

Welke andere kenmerken van het recht zorgen voor grenzen?

Claes: 'De verwetenschappelijking van het recht is nog een kenmerk van recht dat een

rant is. Mensen kennen de regels of hun rechten vaak onvoldoende. Een ander probleem is dat juridische concepten vaak niet op punt staan, niet goed verrijnd of uitgeklaard zijn. De term privacy bijvoorbeeld is een containerbegrip. Je moet eerst de concepten verfijnen, om zo de functies van het recht te optimaliseren.'

Devroe: 'Met dat verfijnen willen we niet zeggen *'meer gedetailleerd maken'*. Wel moet je naar een gemeenschappelijke noemer zoeken, naar begrippen die je in verschillende rechtsdomeinen kan toepassen. Die mogen gerust eenvoudig zijn.'

Claes: 'Ten slotte is recht ook een argumentatieve praktijk, een eindeloos spel van argumenten en tegenargumenten. Beslissingen zijn daardoor altijd voorlopig, en houden daarom ook een onoplosbaar element van rechtsonzekerheid in.'

Wat kan de gemiddelde rechtspracticus uit - we zeggen maar wat - Oostende opsteken uit dit onderzoek? Hoe gaat hij om met die grenzen van het recht?

Devroe: 'Het is vooral belangrijk om de grenzen van het recht te de-dramatiseren, om te leren minder hoge verwachtingen te koesteren ten aanzien van recht. Er zijn nu al instrumenten die advocaten kunnen gebruiken om met die grenzen om te gaan, bijvoorbeeld door te kiezen voor een alternatieve geschillenbeslechting via bemiddeling of arbitrage, of voor dader-slachtofferbemiddeling.'

Claes: 'Het is voor alle juristen belangrijk om niet weg te moffelen dat er grenzen zijn aan wat het recht kan regelen, dat er twijfel en een pluraliteit aan standpunten bestaat. Dat kun je in de rechtspraak transparant maken, bijvoorbeeld via een systeem van *dissenting* en *concurring opinions*, een standpunt dat Matthias Storme onlangs nog in *De Juristenkrant* verdedigde.'

Devroe: 'Docenten zouden die twijfel ook moeten overbrengen aan hun studenten. Doceren moet meer zijn dan de regels voorstellen, en vragen om die te reproduceren. Ook advocaten kunnen die twijfel overbrengen aan hun cliënten. Praat je cliënt niet naar de mond, maar wees eerlijk over de slaagpercentages, confronteer hem met de tegenargumenten.'

Claes: 'Door de grenzen te thematiseren en er op een volwassen manier mee om te gaan, kun je het gezag van het recht enkel maar vergroten. Dat doe je niet door de twijfel weg te moffelen.'

'Facing the Limits of the Law', Claes E., Devroe, W., Keirsbilck B. (Eds.), Springer, 533 p.

KORT

© De Juristenkrant

Lijst van curatoren

Vanaf 23 mei 2009 moet de rechtbank van koophandel een curator aanstellen die ingeschreven is op de lijst van curatoren van het rechtsgebied waar het faillissement wordt behandeld. Een afwijking is enkel mogelijk bij gemotiveerde beslissing wegens het bijzonder karakter van het faillissement. Dat staat in de wet van 14 april 2009, die artikel 27 van de faillissementswet aanvult. Door de aanvulling

bepaalt de faillissementswet nu uitdrukkelijk dat die kandidatenlijst opgesteld moet worden door de algemene vergadering van de rechtbank van koophandel van het rechtsgebied die het faillissement uitspreekt. Alleen advocaten ingeschreven op het tableau van de Orde van Advocaten in het gerechtelijk arrondissement waar de rechtbank van koophandel zetelt, kunnen voortaan nog op de kandidatenlijst worden geplaatst

Meer gerechtshoofden

Voortaan zijn er in ons land 510 gerechtshoofden jonger dan 70 jaar. Dit zijn er 13 meer dan de huidige 497. De verhoging van het aantal gerechtshoofden per

gerechtelijk arrondissement is noodzakelijk om de hogere werklast van de gerechtshoofden het hoofd te kunnen bieden. Tussen 2000 en 2007 is het aantal akten immers met 14,49 procent gestegen. Bovendien is ook het bevolkingscijfer met 3,4 procent toegenomen.

Na advies van de procureurs-generaal bij de hoven van beroep, van de procureurs des Konings van de vaste raad van de Nationale Kamer van Gerechtshoofden en van de raden van de arrondissementen is dan ook beslist om het KB van 14 december 1984 op te heffen. Een nieuw KB van 26 april 2009 bevat de nieuwe verdeling van het aantal gerechtshoofden per gerechtelijk arrondissement. Niet alle arrondissementen kunnen rekenen op extra werkrachten. Bij de verdeling

wordt immers rekening gehouden met de aard, de ligging en de verscheidenheid van de gerechtelijke arrondissementen. De arrondissementen Eupen en Verviers zijn voortaan apart opgenomen in de lijst. Het nieuwe KB trad in werking op 10 mei 2009.

Toezicht op bedrijfsrevisoren

De minister voor Ondernemen, Vincent Van Quickenborne, heeft het huishoudelijk reglement van de 'Kamer van Verwijzing en Instaatstelling' (KVI) goedgekeurd. De kamer keurde dit reglement al goed tijdens haar vergadering van 21 april 2008 en wijzigde het op 16 februari 2009. De volledige tekst van het reglement zit in bijlage bij het ministerieel besluit van 28 april 2009.

De 'Kamer van Verwijzing en Instaatstelling' is een instelling van openbaar nut en is onder meer bevoegd voor de instaatstelling van tuchtdossiers ingeleid door de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, de opvolging van klachten tegen een bedrijfsrevisor, en het toezicht op de conclusies aangenomen door de Raad van het IBR ten gevolge van uitgevoerde kwaliteitscontroles. De KVI kan ook de Raad van het IBR verzoeken om bijkomende onderzoeken uit te voeren, ofwel daartoe een deskundige aanduiden onder de kamerleden, de bedrijfsrevisoren of de erebedrijfsrevisoren.

Voor alle vacante betrekkingen en recente benoemingen in de magistratuur, surf naar www.legalworld.be.

De Belgische mededingingsautoriteit: van keffertje naar waakhond

Stefaan Raes: 'Ik bepleit geen prijscontrole. Maar men mag geen al te hoge verwachtingen hebben van het mededingingsbeleid. Wat niet wegneemt dat er van het mededingingsbeleid een belangrijk afschrikwekkend kan en moet uitgaan.'

De vrijwaring van de vrije mededinging is *hot*. Op Europees niveau hakt 'Nikkelen Neelie' Croes van de Europese Commissie genadeloos in op kartels en andere concurrentiebeperkende maatregelen. Het geduld is duidelijk op. Ook de Belgische mededingingsautoriteit heeft de laatste jaren aan kracht gewonnen. In 2006 werd de Belgische mededingingswetgeving in een nieuw kleedje gestoken. Het werd gemoderniseerd en aangepast aan de Europese regelgeving. Ook de Raad, het Auditoraat en de Dienst voor de Mededinging zijn versterkt, en niet enkel in mankracht. Die aanpassingen hebben de Belgische mededingingsautoriteit geen windeieren gelegd. Onderzoekers doen meer huiszoekingen, uitspraken volgen elkaar sneller op en oude zaken zijn systematisch opgeruimd. En sinds 2004 heeft België een clementieprogramma om kartels op te sporen. Ook dat is een schot in de roos. En er worden geldboeten opgelegd aan inbreukmakende ondernemingen. Tijd voor een gesprek met de voorzitter van de Raad voor de Mededinging, Stefaan Raes.

Ingrid Moriau
Ruth Boone

We willen allemaal graag de juiste prijs betalen voor een goed of een dienst. En dat kan als bedrijven, beroepsgroepen en verenigingen het spel van vraag en aanbod correct spelen en zich aan de mededingingswetgeving houden. In ons land houdt de Belgische mededingingsautoriteit een oogje in het zeil. Stefaan Raes: 'De consument weet vaak niet wie we zijn, maar veel van onze beslissingen zijn voelbaar in al onze portemonnees. Begin vorig jaar stelden we vast dat een Vlaamse bakkersvereniging zich schuldig maakte aan het verbod van prijsafspraken door richtlijnen te geven aan haar leden over hoe de broodprijs moest worden bepaald. We betaalden dus allemaal een beetje te veel voor ons brood. We hebben in die zaak een boete van 30.000 euro opgelegd maar de zaak is nog in beroep. In een andere zaak hebben we een vereniging van autorijsscholen veroordeeld omdat zij haar leden aanmoedigde om de prijzen voor autorijlessen op elkaar af te stemmen. Niet netjes natuurlijk. Ook daar zijn we opgetreden. En enkele dagen geleden heeft de Raad Proximus veroordeeld tot een geldboete van enkele tientallen miljoenen euro wegens misbruik van machtspositie op

de markt voor professionele gebruikers van mobiele telefoondiensten.'

De Juristenkrant: Wat moeten we ons voorstellen bij de mededingingsautoriteit? Hoe zit zij in elkaar?

Stefaan RAES: 'De Belgische mededingingsautoriteit is een overheidsinstelling die zich bezighoudt met de handhaving van het mededingingsrecht. Zij bestaat uit een Dienst - zeer recent omgedoopt in Directoraat Generaal Mededinging - en een Raad voor de Mededinging. Een duaal systeem dus. De hoofdtaak van de Dienst is het voeren van onderzoeken in mededingingszaken, onder leiding van een auditeur van de Raad voor de Mededinging. Voor het voeren van die onderzoeken kan hij allerhande onderzoeksmaatregelen nemen. Ook houdt hij zich bezig met de voorbereiding van wetgeving en beleidsaspecten. De Raad is een administratief rechtscollege en neemt beslissingen op basis van verslagen opgesteld door het Auditoraat, het vroegere Korps van Verslaggevers, op grond van een onderzoek dat onder leiding van een auditeur is verricht door medewerkers van de Dienst. Als een zaak wordt gestart, is het een auditeur die het onderzoek leidt met een team van medewerkers van de Dienst. De Raad en de Dienst werken samen, maar omdat de Raad een administra-

tief rechtscollege is, is er ook een zekere vorm van wederzijdse onafhankelijkheid. Binnen de raad wordt ook de wederzijdse onafhankelijkheid tussen het Auditoraat, als vervolgend orgaan, en de kamers van de raad, als beslissend orgaan, wat betreft de concreet behandelde zaken, strikt in acht genomen.

Hoe komt het dat er een speciaal soort rechtscollege is voor mededingingsinbreuken. Kunnen de gewone rechters die zaken niet behandelen?

'Gewone rechters kunnen natuurlijk kennis nemen van zaken over mededingingsrecht, maar dan steeds in een situatie waar er een eisende partij en een verwerende partij is en waar één van de partijen zich op het mededingingsrecht beroept. Let wel, de handhaving van het mededingingsrecht *as such* kan niet louter afhankelijk zijn van het initiatief van privépartijen. Bovendien volgt uit de verordening 1/2003 van de Raad van 16 december 2002 dat elke lidstaat vanaf 1 mei 2004 een eigen mededingingsautoriteit moet hebben om de verdragsartikelen 81 en 82 te handhaven.' 'België neemt hier een aparte plaats in: in de meeste landen van de Europese Unie is de mededingingsautoriteit één onafhankelijk orgaan, terwijl België nog een duaal systeem heeft. De algemene tendens in andere lidstaten en landen is dat die bevoegdheden in één onafhankelijk orgaan verenigd worden, maar in België zijn er nog geen concrete hervormingsplannen in die zin. Nu voeren we de wet van 2006 uit en de grote verbeteringen van die wet willen we nu een kans geven in de praktijk.'

Hoe evalueert u de nieuwe mededingingswet van 2006?

'Die heeft het Belgisch recht gemoderniseerd en het materieel recht aangepast aan het Europees recht. Ook de instellingen zijn versterkt. De zetel van de Raad heeft meer voltijdse leden gekregen en van de deeltijdse kan een groter engagement worden gevraagd. Het Auditoraat is verzelfstandigd en de Dienst is versterkt omdat het een Algemene Directie is ge-

worden van de FOD Economie. Er is een nieuw momentum. Maar er zijn ook een paar punten die kunnen worden verbeterd. De versterking op het niveau van de Raad is een heterogeen gezelschap. Er zijn juristen, economen, juristen die gespecialiseerd zijn in het mededingingsrecht, anderen die daarin minder gespecialiseerd zijn, er zijn juristen of economen die bepaalde sectoren zeer goed kennen en andere dan weer minder. De uitdaging bestaat erin om die mensen te laten samenwerken in kamers met drie. Ik ben er als voorzitter verantwoordelijk voor dat er een goede mix wordt gevonden.'

Wat is de reden van die moeilijkere samenwerking tussen juristen en economen? Hebben zij een andere ingesteldheid?

'De bedoeling is dat juristen en economen complementair zijn. Vragen als welke markten er zijn, welke markt moet worden afgebakend, welke de positie is van de ondernemingen op die markt en hoe de handelingen van de ondernemingen op die markt moeten worden beoordeeld, zijn een economische beoordeling. Maar wat we uiteindelijk moeten doen als rechtscollege is een rechterlijke beslissing nemen en daar hebben juristen bepaalde vaardigheden. Sommige juristen ook al wat meer dan andere. Er is bijvoorbeeld maar één beroepsmagistraat in de raad en dat ben ikzelf. De anderen zijn advocaat geweest, hetzij ambtenaar. Ze hebben ook hun eigen vaardigheden. Wie in een vorig leven advocaat was, is uitstekend geplaatst om de vele procedurele kwesties in goede banen te leiden'

'Ik wil nog graag toevoegen dat binnen het Auditoraat het aantal auditoren, vroeger verslaggevers, niet is toegenomen, al bestaat nu wel het vooruitzicht van twee bijkomende adjunct-auditoren op korte termijn. We hopen dat de toestroom van zaken continu zal zijn, dat het Auditoraat sterk genoeg is om verslagen in mededingingsrechtelijk relevante zaken bij ons aan te brengen, en dat zij de mogelijkheid hebben om een beroep te doen op voldoende onderzoekers om die onderzoeken te kunnen voeren. En daar vinden wij de 20 tot 25 onder-

> zoekers die momenteel beschikbaar zijn, nogal aan de lage kant is. Dat heeft de wet van 2006 niet gewijzigd. Maar ook daar is recent een kentering, door de aanwerving van verschillende economen van hoog niveau bij het Directoraat-Generaal Mededinging, en de aanwerving van nieuwe mededingingsjuristen in het najaar.'

Wat is de taak van de onderzoekers? Wat houdt zo'n onderzoek in?

'In de eerste plaats verzoeken ze de onderneming die voorwerp is van onderzoek of een concentratie heeft aangemeld om inlichtingen. Op basis daarvan wordt onder leiding van de auditeur een onderzoek verricht en een verslag opgemaakt. In sommige zaken worden er huiszoeken verricht om harde bewijzen te verzamelen, de zogenaamde *dawn raids*. Dat is natuurlijk de meest spectaculaire kant, en één van de belangrijkste tekenen dat de mededingingsautoriteit versterkt is en dat er een nieuw elan is. In 2006 hield de mededingingsautoriteit een eerste dawn raid, nu zijn dat er een enkele per jaar, telkens bij verschillende ondernemingen tegelijk. Dat is een belangrijk signaal naar de markt, omdat daaruit blijkt dat de Belgische mededingingsautoriteit de bestrijding van kartels ernstig neemt.'

'Dat er begin 2007 plots een aantal huiszoeken konden worden verricht, heeft ook te maken met het clementieprogramma. Het is een techniek die de Europese Commissie heeft ingevoerd om kartels op het spoor te komen. Deelnemers aan een kartel worden aangemoedigd om het kartel aan te brengen bij de mededingingsautoriteit, in ruil voor immuniteit van een geldboete wanneer zij de eerste zijn en een bijdrage leveren tot het bewijs van het kartel of tot de identificatie van andere deelnemers. Of zij kunnen een boetevermindering krijgen, wanneer zij niet de eerste zijn of wanneer hun bijdrage kleiner is.'

'Sinds 2004 hebben wij een eigen clementieprogramma. Het eerste jaar zijn onmiddellijk een tiental ondernemingen om clementie komen verzoeken en in 2007 met de nieuwe Raad hebben wij het clementieprogramma hernieuwd. Wij hebben het aangepast aan nieuwe inzichten, aan ervaringen van de Commissie en andere landen. In 2008 hebben we ook voor het eerst uitspraak gedaan in een zaak die via clementie in 2004 is aangebracht. Eén van de betrokken ondernemingen heeft volledige immuniteit gekregen, andere ondernemingen vermindering van geldboete maar er is toch nog 500.000 euro opgelegd. Niet mis toch?'

Waarom stappen ondernemingen naar een mededingingsautoriteit om een kartel aan te geven?

'Uit vrees dat iemand anders het eerst doet. Het is de bedoeling om tweedracht te zaaien tussen de karteldeelnemers.'

Moet het clementieprogramma nog verfijnd worden?

'Wat België betreft hebben wij nu twee jaar geleden een programma op poten gezet dat *state of the art* is. Wij voorzien dus geen herziening van dat programma op korte termijn.'

Is er voldoende flexibiliteit om dat aan te passen, indien dat nodig zou zijn?

'Ja. Wij hebben een eigen bevoegdheid om mededelingen uit te vaardigen over de toepassing van de wet. Het clementieprogramma is

één voorbeeld, maar wij zouden ook bepaalde beleidslijnen kunnen uitvaardigen als we bijvoorbeeld in een bepaalde sector een aantal beslissingen hebben gewezen en het blijkt dat in die sector bepaalde problemen geregeld opnieuw voorkomen.'

'Ik geef hier ook nog mee dat het Auditoraat ook nog een andere bevoegdheid heeft die vermeldenswaard is. Zij kan ambtshalve een sectoronderzoek voeren zonder dat er een concrete indicatie hoeft te zijn dat er een probleem is.'

Staan er al sectoronderzoeken op het lijstje van het Auditoraat?

'Op dit ogenblik ligt de prioriteit van het Auditoraat in de sector van de producten die de consument het meest interesseren, de voedingsmiddelen en schoonheidsproducten. In die zaken kunnen we de eerste dossiers verwachten in 2009.'

Heeft dat te maken met de huidige economische situatie?

'Ongetwijfeld ja, en ook omdat er in de sector van de grootdistributie een aantal maanden geleden een clementieaanvraag is geweest.'

Kan een onderneming nog op een andere manier ontsnappen aan een boete?

'Een onderneming kan toezeggingen doen om

“ Dawn raids zijn een belangrijk signaal dat de mededingingsautoriteit de strijd tegen kartels ernstig neemt. ”

haar gedrag in de toekomst aan te passen. Dat geldt niet voor kartels, maar is wel mogelijk bij mogelijk misbruik van machtspositie, als er geen effectief bewijs is. Dan hoeft verder niet vastgesteld te worden of er een inbreuk was. De toezeggingen worden dan wel bindend verklaard. Het is een techniek die door de Commissie wordt aangemoedigd. Het is er ons niet om te doen om *per se* boetes op te leggen. Wij willen simpelweg een werkzame mededinging. We hebben die techniek bijvoorbeeld toegepast in de zaken Coca Cola en Banksys.'

Hoeveel klachten zijn er hangende?

'Het is veilig te zeggen dat er ongeveer een 20-tal zaken hangende zijn. Dat is dan los van een verzoek dat de minister doet om een onderzoek te voeren en ook los van ambtshalve onderzoek. En clementie is daar ook niet inbegrepen.'

Werken de Europese en de nationale mededingingsautoriteiten samen?

'Toch wel: uit de verordening 1/2003 volgt dat de nationale mededingingsautoriteit zowel het Europees recht als het nationaal recht toepast. Zo wordt de werklast van de Europese Commissie verminderd. Op het niveau van de Europese Commissie is een mechanisme uitgewerkt om die zaken te verdelen: het *European Competition Network*. Hier wordt informatie uitgewisseld en beslist welke mededingingsautoriteit(en) welke zaak zal behandelen. In dat opzicht is het perfect mogelijk dat een Belgische mededingingsautoriteit een zaak behandelt die absoluut niet alleen de Belgische markt betreft.'

'In die context heeft men natuurlijk met

machtsverhoudingen te maken. Sommige mededingingsautoriteiten zijn sterker en beter geplaatst, of hebben meer ervaring dan andere om bepaalde zaken te behandelen. Zo zijn de mededingingsautoriteiten van de nieuwe lidstaten over het algemeen minder sterk dan die van de oudere lidstaten. En er zijn lidstaten met een grotere traditie: Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië, Nederland. Dat zijn sterkere mededingingsautoriteiten dan België. Vooralsnog, maar wij lopen onze achterstand snel in.'

'Er is ook samenwerking omwille van het feit dat het Europees mededingingsrecht door alle lidstaten in de Europese Unie moet worden toegepast. Er moet coördinatie zijn om in de mate van het mogelijke een uniforme toepassing te verzekeren.'

Is de Belgische wetgeving strenger, minder streng of gelijklopend met de Europese?

'Die is volledig analoog met de Europese, en we zijn een zeer goede leerling in de Europese klas.'

Zijn er minder goede leerlingen?

'Ja, er zijn landen die door de jaren heen een eigen opvatting hebben opgebouwd over kartelrecht, zoals Duitsland. De Europese Commissie en het Europees recht leggen sterk de nadruk op de consumentenbescherming, ze

passen het verbod van kartels en het verbod van misbruik van machtspositie toe omdat het goed is voor de consument. In Duitsland is dat niet het uitgangspunt. Wat niet betekent dat daar men tot andere resultaten komt. We hebben in januari 2008 het 50-jarig bestaan van het *Bundeskartellamt* gevierd, dus zij passen het mededingingsrecht al even lang toe als de Europese Commissie.'

Zijn er punten waar de mededingingsautoriteit, de Raad in het bijzonder, aan wil werken?

'Onze beleidslijn sinds de start van de nieuwe Raad is binnen een redelijke termijn uitspraak te doen in een zaak. In het verleden was er soms het bezwaar dat onderzoeken zeer lang duren. En dat is ook wel zo. Maar de Raad heeft zichzelf als doel gesteld om tussen de dag waarop het verslag bij ons wordt ingediend en die waarop we uitspraak doen, maximaal zes maanden te laten verstrijken. Voor sommige volumineuze zaken is dat vermoedelijk wat kort, want er moet ook een termijn worden gelaten aan de betrokken onderneming of derden om schriftelijk hun argumentatie op papier te zetten. Dus daar verlies je onmiddellijk al een aantal weken.'

'Wat de duur van een onderzoek in het algemeen betreft, moet ik zeggen dat die de laatste jaren toch is ingekort. Maar men moet er rekening mee blijven houden dat een onderzoek in een belangrijke zaak toch een jaar tot twee jaar kan duren. Dat is niet abnormaal. Als we dat vergelijken met onderzoeksperiodes bij andere autoriteiten of de Europese Commissie, zien we dat het daar toch ook vaak vele jaren duurt. Bovendien zijn dat meestal nog gro-

tere zaken.'

Minister van Ondernemen Vincent Van Quickenborne heeft ooit in een interview gezegd: De Raad voor de Mededinging moet erop toezien dat er geen kartelafspraken gemaakt worden tussen sectoren om de prijzen kunstmatig hoog te houden. Gaat u akkoord?

'Ja, dat is de kerntaak.'

Maar is het wel mogelijk om echt alle prijzen in elke sector op te volgen?

'Nee, er moeten prioriteiten worden gesteld. Zelfs als de FOD Economie gegevens zou kunnen aanreiken waaruit blijkt dat er problemen kunnen zijn bepaalde sectoren, dan nog zal het Auditoraat een aantal prioriteiten moeten stellen. En nogmaals, het zou overspannen verwachtingen scheppen om te denken dat te hoge prijzen in alle gevallen met het mededingingsrecht beteugeld kunnen worden. Hiermee bepleit ik geen prijscontrole. Maar men mag geen al te hoge verwachtingen hebben van het mededingingsbeleid. Wat niet wegneemt dat er van het mededingingsbeleid een belangrijk afschrikwekkend effect kan en moet uitgaan.'

Naast het beleid tegen kartelafspraken, kan de raad ook optreden tegen concentraties en tegen misbruik van machtspositie. Ook op die terreinen heeft de Raad onlangs zijn tanden getoond?

'Inderdaad. In 2008 heeft de Raad de overname van Scarlet door Belgacom goedgekeurd, op voorwaarde dat het netwerk van Scarlet door Belgacom zou worden afgestoten. Zo'n structurele maatregel bij de concentratiecontrole was een novum in België. De bedoeling is dat andere operatoren, bestaande of nieuwe, dankzij het netwerk van Scarlet de concurrentie met Belgacom makkelijker kunnen aangaan.'

'En ik vermeldde al de zeer recente veroordeling van Proximus. De Raad heeft vastgesteld dat Proximus, de mobiele poot van Belgacom, zich in 2004 en 2005 schuldig heeft gemaakt aan een zogenaamde *price squeeze* (prijsschaar), zodat BASE en Mobistar een bepaald segment van het cliënteel van professionele gebruikers van mobiele telefonie niet kon bereiken. BASE en Mobistar moeten aan Proximus een prijs betalen voor het beëindigen van mobiele gesprekken op het netwerk van Proximus. Proximus had de tarieven voor bepaalde van zijn klanten zo gezet, dat het voor BASE en Mobistar niet mogelijk was om te concurreren met die tarieven, gelet op de prijs die zij aan Proximus moesten betalen voor de gespreksbeëindiging op het netwerk van Proximus. Dat was voor de Raad misbruik van machtspositie.'

BIOGRAFIE

NAAM:

Stefaan RAES

°1957

LOOPBAAN:

- Licentiaat rechten, KULeuven (1980)
- Advocaat, balie Brussel (1981-1994)
- Rechter in de rechtbank van eerste aanleg, Brussel (mei 1994 - juni 1998)
- Raadsheer in het hof van beroep, Brussel (sinds juni 1998)
- Voorzitter van de Raad voor de Mededinging (vanaf oktober 2004)

 Kluwer
a Wolters Kluwer business

COLOFON

KERNREDACTIE:
Bernard Hubeau (hoofdredacteur), Ruth Boone (eindredacteur), Ingrid Moriau (eindredacteur)

ADVIESRAAD:
Eva Brems, Eric Brewaeys, Pol Deltour, Dirk Leestmans, Ilse Samoy, Flip Voets

VASTE MEDEWERKERS:
Bart Aerts, Eric Brewaeys, Pol Cools, Paul De Hert, John De

Wit, Joris Deene, Werner Desaegeer, Filip Dorssemont, Karl Hendrick, Frank Judo, Filiz Korkmaz, Dirk Leestmans, Frank Schuermans, Hendrik Schoukens, Reinhard Steenot, Filip Tuyschaever, Eddy van Camp, Steven Vandromme, Peter Vanelsuwege, Isabelle Van Hiel, Roeland Vasseur, Rudy Verbeke, Gerd Verschelden, Maarten Vidal, Stefaan Voet, Dirk Voorhoof

FOTOGRAFIE:
Elisabeth Broekaert, Gert Cools, Firmin De Maitre, Diégo Franssens, Sven Schoukens, Wouter Van Vaerenbergh

ONTWERP LAY-OUT:
Brussels Lof

UITGEVER:
Danny Ballet

REDACTIEADRES:
Kluwer - De Juristenkrant
Ruth Boone, Motstraat 30, 2800 Mechelen,
Tel.: 015/36.15.89
Fax: 015/36.16.96
E-mail: juristenkrant@kluwer.be

PRIJZEN:
(incl. BTW en verzendkosten)
Jaarabonnement 2009: € 58

VOOR VRAGEN OVER ABONNEMENTEN:
Klantenservice Kluwer Uitgevers
Tel.: 0800/14 500
(gratis nummer)
e-mail: info@kluwer.be

ADRESWIJZIGING:
Bij wijziging van adres, een verbeterd adresetiket terugzenden a.u.b.

ADVERTENTIES:
Kluwer Regie
Motstraat 30
2800 Mechelen
Tel.: 0800/30 145
(gratis nummer)
Tel.: 015/78.76.15
Fax: 015/36.15.94
E-mail: info@kluwerregie.be

ADVERTISING MANAGER:
Francine Geyskens

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:
Hans Suijkerbuijk, Motstraat 30, 2800 Mechelen

Behoudens de uitdrukkelijk bij Wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder uitdrukkelijk voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

Oeps, de privacy vergeten

Op 1 april 2009 heeft de Nationale Arbeidsraad zijn honderdste collectieve arbeidsovereenkomst gesloten, over een preventief alcohol- en drugsbeleid in de onderneming. De CAO zet krijtlijnen uit voor maatregelen die het alcohol- en drugsgebruik op het werk testen. Volgens Paul De Hert en Ronny Saelens van de VUB is het gebrek aan een specifieke wettelijke grondslag en aandacht voor de verwerking van gevoelige gegevens problematisch.

**Paul De Hert
Ronny Saelens**

De CAO nr. 100 scheidt een kader voor het invoeren van een efficiënt alcohol- en drugsbeleid in de onderneming. Die moet in overeenstemming zijn met de concrete behoeften per onderneming. Het beleid moet principieel gericht zijn op het voorkomen, vroegtijdig signaleren en verhelpen van functioneringsproblemen ten gevolge van (overmatig) alcohol- en druggebruik. Dat beleid kan steunen op vier mogelijke pijlers: voorlichting en vorming, reglementering, procedures bij acuut en chronisch misbruik en hulpverlening. De hulp die aan de betrokkene wordt geboden, moet de nodige garanties van vertrouwelijkheid en privacy bieden.

Een onderdeel van de maatregelen kan erin bestaan dat werknemers worden getest op alcohol- en drugsgebruik. Het is aan de werkgever om te bepalen welke de aard is van de tests die kunnen worden afgenomen, de doelgroep die aan de tests onderworpen kan worden, de te volgen procedure, de personen die bevoegd zijn om de tests af te nemen, het tijdstip waarop getest kan worden en de gevolgen als de test positief is. De CAO legt evenwel de grenzen vast waarbinnen de tests uitgevoerd kunnen worden. Zo mogen ze enkel uitgevoerd worden met het oog op het bepalen van de arbeidsgeschiktheid van de werknemer. Daarnaast mag de werkgever een eventuele bestraffende beslissing niet louter baseren op een positief testresultaat. Bovendien moet de betrokkene individueel instemmen met de alcohol- of drugstest (artikel 4). In het commentaar staat te lezen dat het gaat

om ademtesten, vaardigheidsproeven en eenvoudige reactietesten waarbij het resultaat geen bewijswaarde heeft en dus op zichzelf geen sanctie kan staven. Het resultaat kan wel meegewogen worden als element in een globale beoordeling van de werknemer. Het invoeren van een alcohol- en drugsbeleid eist een aanpassing van het arbeidsreglement, aldus de CAO, die in artikel 6 tot 15 op voorbeeldige wijze de procedure uitwerkt tot wijziging van het arbeidsreglement en tot het voeren van overleg.

DUBIEUS WETTELIJK KADER

Volgens de preambule van CAO nr. 100 is het kader dat de CAO aanreikt, geworteld in de bestaande welzijnsregelgeving. Onder meer wordt verwezen naar de wet van 4 augustus 1996 over het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en een aantal koninklijke besluiten.

Uitdrukkelijk wordt gesteld dat geen tests worden toegelaten die vallen onder de wet van 28 januari 2003 over de medische onderzoeken. De CAO laat dus geen biologische tests, medische onderzoeken toe of mondelinge informatiegaring met het oog op het krijgen van medische informatie over de gezondheidstoestand of stamboom informatie van een werknemer of kandidaat-werknemer (cf. artikel 3, § 1 van de wet van 28 januari 2003).

Merkwaardig is dat de CAO met geen woord rept over artikel 22 Grondwet (eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer) en de wet van 8 december 1992 over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens. In de eerste plaats merken wij op dat de welzijnsregelgeving te algemeen is geredigeerd

22 GW te vermelden en b) de WVP die van toepassing is op automatische registraties en bestanden hier niet van toepassing is omdat er geen bestand wordt aangelegd.

Artikel 4, 6° van de CAO, dat bepaalt dat de testresultaten niet in een bestand mogen worden opgenomen, is ons inziens op zijn minst hallucinant. De werkgever zal de werknemer immers pas kunnen beoordelen in zoverre hij de testresultaten bewaart in een over de werknemer aangelegd persoonlijk dossier. Daarop is de wet op de verwerking van persoonsgegevens van toepassing, aangezien er onmiskenbaar sprake is van een 'bestand'. Vele moderne meetmethoden zijn bovendien gebaseerd op digitale meettechnologie waarop de wet sowieso van toepassing is. De CAO kan bijgevolg niet uitsluiten dat de wet verwerking persoonsgegevens niet meespeelt. Dat is namelijk wel het geval. Bovendien is er ons inziens niet alleen sprake van het verwerken van gewone persoonsgegevens, maar van gevoelige gezondheidsgegevens waarvoor de WVP extra eisen stelt en wat allerlei technische vereisten met zich meebrengt die we hier niet kunnen bespreken.

Ronden wij af met te benadrukken dat ook de wet verwerking persoonsgegevens een minimumkader schept waarmee de sociale partners rekening moeten houden (arrest nr. 15/2008 GwH). Problematisch is dat daarenboven geen aandacht wordt besteed aan de naleving van bijzondere voorwaarden over het verwerken van gevoelige gegevens. Concreet komt dat er op neer dat de CAO nr. 100 op het vlak van de gekozen wettelijke grondslag voor privacykrenking en de bescherming van persoonsgegevens tekort schiet. Dat doet niets af aan het feit dat de sociale partner wel oog hebben voor het zelfbeschikkingsrecht van de werknemer.

(De auteurs zijn respectievelijk professor en assistent aan de Vrije Universiteit Brussel)

[www.nar.be/CAO-ORIG/cao-100%20\(01.04.2009\).pdf](http://www.nar.be/CAO-ORIG/cao-100%20(01.04.2009).pdf)

COLUMN | RUDY VERBEKE

Pleitfilms

Men moet al van ijzer zijn om niet verleid te worden door het redenaarstalent van president Barack Obama. Hij illustreert de oude wijsheid dat verzengende woorden je kunnen optillen, vervoeren en achterlaten met een hoopvol gevoel. Wij waren bijna vergeten dat wij uit de schoonheid en de portie van het gesproken woord kracht en overtuiging

kunnen putten. De redevoering is weer in.

Het is verwonderlijk dat juist op dit moment advocaten en officieren van justitie in Nederland een fenomeen ontwikkelen dat een andere richting lijkt uit te gaan. Er wordt daar soms gebruik gemaakt van film om de rechter te overtuigen. Blijkbaar zwicht men voor het cliché dat een beeld meer zegt dan duizend woorden.

Een recent artikel in NRC Handelsblad schonk aandacht aan die ontwikkeling. De heer H. moest zich voor de rechter verantwoorden voor diefstal en verduistering, maar de man wilde niet meewerken aan zijn verdediging. Geen probleem voor zijn advocaat, meester Bakker. Die filmde H.'s vriendin op weg naar de gevangenis. Wij zien haar onderweg op de bus, de boot en de trein terwijl zij in *voice over* vertelt dat haar vriend vroeger beschadigd is

geraakt. Volgens haar heeft hij 'cognitieve vaardigheidstraining' nodig en een warme thuis. Zij kan hem dat bieden, zegt ze, terwijl ze dromerig uit het raam kijkt. Ondersteund door een teer pianostukje leest zij een fragment voor uit een van zijn brieven.

Meester Bakker toonde het filmpje aan de rechter en zijn cliënt kwam er van af met een voorwaardelijke gevangenisstraf, reclassering en een gedragscursus. Te mooi om waar te zijn?

Tot nu maakte advocaat Bakker zeven succesvolle 'pleitfilms'. Hij verheelt niet dat hij liefst zijn geld zou verdienen met het maken van die films voor zijn confrères. Meester Bakker is Nederlander. Rijk zal hij er nog niet meteen van worden, want er bestaat nog een zekere terughoudendheid bij de balie. Ook niet alle rechters zijn laaiend enthousiast over verdedigingsdocumentaires. Toch worden er hier en daar al rechtbanken permanent uitgerust met beeldschermen. Wordt daarmee aangesloten bij de visuele cultuur die in het dagelijkse leven nog steeds aan belang wint? Het OM laat zich evenmin onbetuigd in deze ontwikkeling. Zo toonde een officier van justitie in een moordzaak digitale 3D-beelden van de locatie waar een misdrijf plaatsgreep, inclusief de bloedspatten op de

muur. In een andere zaak liet het OM de onthullende lichaamstaal van een verdachte zien tijdens het politieverhoor om de onbetrouwbaarheid van diens verklaringen te bewijzen.

Ook in ons land verwatert het belang van het mondelinge pleidooi als ultiem middel om de rechter te overtuigen, althans in burgerlijke zaken. Welk is immers de zin van een uitgebreid pleidooi wanneer een goed voorbereide rechter in een interactief debat aantoonde dat hij/zij alle details van het dossier al kent? Hier zit ook geen enkele rechter te wachten op het moment dat iemand aan de hand van huis-, tuin- en keukenfilmpjes komt aantonen met welke tegenzin de kinderen, na papa's week, naar hun stoute mama terugkeren.

Eloquente advocaten moeten aan deze ontwikkelingen een gevoel van frustratie overhouden. Hoe kunnen zij hun verbaal talent nog benutten? Er blijven mogelijkheden. Zij kunnen zich nog altijd, zoals advocaat Obama, omhoog pleiten in de politiek. En daar is 'the sky the limit'.

(De auteur is praktijklector aan de Vrije Universiteit Brussel)

Graag duidelijkheid over afgifteverplichting bij uitvoerend derdenbeslag

Gerechtsdeurwaarders worden, na het leggen van een uitvoerend beslag onder derden, regelmatig gecontacteerd door verontruste derde-beslagene. Die worden veeleer tegen hun wil meegesleurd in een uitvoeringsprocedure en zijn zich dikwijls niet bewust van de bijhorende verplichtingen. Eén van de belangrijkste, de afgifte van de gelden, is niet glashelder omschreven. Kandidaat-gerechtsdeurwaarders Kris Slabbaert en Mireille Persijn pleiten er daarom voor om de afgifteverplichting te laten samenvallen met het voorwerp van het beslag, naar analogie met de overige verplichtingen.

Kris Slabbaert
Mireille Persijn

Vanaf het moment van de betekening van het uitvoerend beslag onder derden in handen van de derde-beslagene moet die zich houden aan drie wettelijke verplichtingen, beschreven in de artikelen 1540, 1452 en 1453 Ger. W.: de blokkering, de verklaring, en de afgifte.

De verplichting tot afgifte van het bedrag van het beslag (artikel 1543 Ger. W.) leidt tot onduidelijkheid. Moet de derde-beslagene onder dat bedrag de oorzaak van het beslag begrijpen, met andere woorden moet hij enkel tot afgifte overgaan van de schuldvordering van de beslagleggende schuldeiser? Of moet de derde-beslagene het voorwerp van het beslag afgeven, moet hij overgaan tot afgifte van zijn hele schuld ten aanzien van beslagene conform zijn verklaring?

Beide strekkingen vinden steun in de rechtsleer. De voorstanders van de tweede theorie zijn van mening dat het arrest van het Hof van Cassatie van 11 april 1997 hun stelling heeft bevestigd. De aanhangers van de eerste strekking verwijzen graag naar het cassatie-arrest van 24 september 2004. In dat laatste arrest wordt de overweging 'dat daaruit volgt dat de derde-beslagene, wanneer hij de sommen waarvoor beslag werd gelegd, betaalt aan de derde-beslaglegger' gemaakt, een overweging die ontegensprekelijk verwijst naar de afgifte van de oorzaak van het beslag. Uit die terloopse overweging kan niet worden afgeleid dat het Hof heeft gekozen voor de stelling dat enkel de oorzaak van het beslag moet worden afgegeven. Wel bevestigt de door het Hof gebruikte uitdrukking minstens dat men uit het arrest van 11 april 1997 geen conclusies kan afleiden over het standpunt van het Hof in deze controverse.

Een uitvoerend beslag onder derden leg je als schuldeiser nooit alleen. De wetgever heeft steeds oog gehad voor de belangen van de andere schuldeisers. De verplichting tot het creëren van een samenloop door de gerechtsdeurwaarder staat beschreven in artikel 1627 Ger. W. Die werkwijze wordt ook bevestigd door het nieuwe artikel 1390quinquies, waarin wordt gesteld dat geen overhandiging of verdeling van gelden waarop beslag is gelegd, als gereed geld of als bedragen waarop beslag onder derden is gelegd kan plaatsvinden dan overeenkomstig de procedure van evenredige verdeling.

Belangrijk is de vaststelling dat de derde-beslagene moet overgaan tot afgifte van de bedragen van het beslag 17 dagen na aanzegging van het beslag aan de schuldenaar. De aanzegging van het beslag is voorzien binnen de 8 dagen na het beslag. Dat leidt ertoe dat de afgifteverplichting plaatsvindt op een moment dat de samenloop nog moet worden gecreëerd. Bij een beslag onder derden op pe-

riodieke inkomsten, waarbij de gerechtsdeurwaarder tot verdeling zal overgaan wanneer voldoende fondsen voorhanden zijn,

200 en gaat over tot afgifte van de oorzaak van het beslag, zijnde 100 in handen van de beslagleggende gerechtsdeurwaarder. De uitvoering van de afgifteverplichting werkt bevrijdend en het beslag houdt op te bestaan, zodat C de resterende 100 afgeeft aan B. Bij het creëren van de samenloop wordt de gerechtsdeurwaarder geconfronteerd met vier bevoorrechte schuldvorderingen van 25. Bij het opstellen van zijn project van verdeling zal blijken dat van de ontvangen 100 geen beschikbaar kan worden uitgekeerd aan A. Indien de derde-beslagene zich niet enkel zou hebben beperkt tot afgifte van de oorzaak van het beslag maar geheel het voorwerp van het

ging van de constructie. De schuldvordering door derde-beslagene vermeld in zijn verklaring, de schuldvordering die hij conform die verklaring moet blokkeren en de schuldvordering die hij uiteindelijk zal moeten afgeven, zijn steeds hetzelfde en enige betwisting is uitgesloten.

De argumentatie als zou de uitbreiding van de afgifteverplichting tot het voorwerp van het beslag (al te) bezwarend zijn, kan volgens ons ook niet worden behouden. Vooreerst moet de schuldenaar instaan tot voldoening van zijn schuldeiser(s) met heel zijn vermogen (artikel 7 W. Reg.). Bovendien is de houding van een stilzittend schuldenaar die

Op het ogenblik van de afgifteverplichting is het volstrekt onmogelijk vast te stellen op welke manier de in beslag genomen gelden achteraf zullen worden aangewend en welk deel van de in beslag genomen fondsen daadwerkelijk zal worden uitgekeerd aan de beslagleggende schuldeiser.

kan het momentum van de samenloop zelfs enkele maanden na de eerste afgifteverplichting vallen. Op het ogenblik van de afgifteverplichting is het dan ook volstrekt onmogelijk vast te stellen op welke manier de in beslag genomen gelden achteraf zullen worden aangewend en welk deel van de in beslag genomen fondsen daadwerkelijk zal worden uitgekeerd aan de beslagleggende schuldeiser.

REKENWERK

Een vereenvoudigd cijfervoorbeeld kan één en ander verduidelijken. A heeft een niet be-

beslag zou hebben afgegeven conform zijn verklaring, zouden alle schuldvorderingen zijn voldaan, ook de schuldvordering van de oorzaak van het beslag. Vraag stelt zich of de derde-beslagene zich aan de afgifteverplichting heeft gehouden door enkel de oorzaak van het beslag uit handen te geven, terwijl a posteriori blijkt dat de oorzaak niet werd voldaan?

Zoals hierboven aangegeven, is het volstrekt onmogelijk om op het ogenblik van de afgifteverplichting in te schatten welk deel van het voorwerp van het beslag zal worden aan-

blijkbaar wel fondsen voorhanden heeft minstens zo bezwarend.

Verder moet worden gezegd dat als er een uitermate groot onevenwicht zou zijn tussen voorwerp en oorzaak van het beslag, de debiteur nog steeds beschikt over mogelijkheden om de samenloop te vermijden en het voorwerp van het beslag te bevrijden. De debiteur kan, in geval er nog een gewoon rechtsmiddel kan worden ingesteld, overgaan tot het kantonnement. Dat kantonnement in de uitvoering geldt als een voorwaardelijke betaling, zodat de beslagleggende schuldeiser niet meer kan worden verontrust door later beslagleggende schuldeisers of een eventueel faillissement. Ook kan de derde-beslagene op vraag van debiteur rechtstreeks overgaan tot betaling in handen van de beslaglegger, op voorwaarde dat de schuldvordering niet bezwaard is door andere beslagen.

(De auteurs zijn kandidaat-gerechtsdeurwaarders)

“Er zijn verschillende redenen om te pleiten voor afgifte van het voorwerp van het beslag.”

voorrechte schuldvordering van 100 op B, die op zijn beurt een schuldvordering van 200 heeft op C. A legt beslag onder derden in handen van C. C verklaart aan de beslaglegger dat B een schuldvordering op hem heeft van

gewend om de oorzaak van het beslag te voldoen. Er zijn echter meer redenen om te pleiten voor afgifte van het voorwerp van het beslag.

Het zou vooreerst leiden tot een vereenvoudi-

UGent TechTransfer ondersteunt de onderzoekers bij de commercialisering van onderzoeksresultaten en de oprichting van spin-offs. Ze vormt binnen de Associatie Universiteit Gent (AUGent) de brug tussen de academische en de bedrijfswereld. De afdeling bestaat uit een 20-tal medewerkers en is momenteel op zoek naar een:

Juridisch adviseur (m/v)

Functieomschrijving

- U maakt deel uit van het team dat verantwoordelijk is voor het opstellen, onderhandelen en afsluiten van overeenkomsten betreffende onderzoek en exploitatie van onderzoeksresultaten, met aandacht voor de intellectueel eigendomsrechtelijke aspecten;
- U geeft ondersteuning bij de juridische en contractuele aspecten van valorisatiegerichte projecten (licenties, spin-offs);
- U werkt mee aan initiatieven voor de verdere sensibilisering van de AUGent onderzoeksgemeenschap m.b.t. intellectuele eigendom en valorisatie;

Profiel

- U bent in het bezit van een master in de rechten;
- U hebt enkele jaren ervaring als bedrijfsjurist of advocaat in een zakenkantoor;
- U heeft ervaring in het onderhandelen, opstellen en opvolgen van overeenkomsten, ondermeer in het domein van de intellectuele eigendom en onderzoeksamenwerking;
- U kunt perfect in teamverband functioneren in het kader van een multidisciplinaire aanpak die uw specialisatie overstijgt;
- U bent tactvol, gemotiveerd, maar ook in staat om op een assertieve manier de belangen van de universiteit te verdedigen;
- U bent in staat op autonome wijze nauwgezet dossiers af te handelen;
- U bent vlot tweetalig (Nederlands en Engels);

Aanbod

- De mogelijkheid om, samen met de collega's, de AUGent verder in staat stellen om op een vlotte, efficiënte en eenduidige wijze samen te werken met industrie en andere kennisinstellingen;
- Een boeiend loopbaanperspectief met de mogelijkheid om uiteenlopende expertise op te bouwen in het domein van technologieoverdracht;
- Salarispakket in overeenstemming met uw relevante ervaring.

De kandidaturen - bestaande uit een gemotiveerde sollicitatiebrief en CV - dienen vóór **15 juni 2009** gericht te worden aan: Van Caenegem Jettie, UGent TechTransfer – Kuiperskaai 55F - 9000 Gent; jettie.vancaenegem@ugent.be

Kijk verder
www.ua.ac.be

De Universiteit Antwerpen
is een kenniscentrum met

3.600 medewerkers waar grensverleggend en vernieuwend onderzoek wordt uitgevoerd op internationaal niveau. De universiteit besteedt hierbij bijzondere zorg aan de opvang en begeleiding van de studenten, met voortdurende aandacht voor onderwijsinnovatie. De universiteit is een autonome pluralistische universiteit die wenst mee te werken aan een open, democratische en multiculturele samenleving, en een gelijkheidsbeleid voert.

Mandaatassistent

Aan de faculteit **Rechten** is de volgende functie (m/v) vacant: **- in het domein Personen- en familierecht (100%)**

OPDRACHT: - u staat in voor onderwijs- en onderzoeks-ondersteuning in het domein van het Personen- en familierecht, meer bepaald bij de opleidingsonderdelen Personen- en familierecht, Practicum Personen- en familierecht, Grondige studie en practicum Personen, gezins- en familierecht - u bereidt een doctoraal proefschrift voor in dit vakgebied - u dingt mee naar extern gefinancierde onderzoeksbeurzen.

PROFIEL: - u bezit een diploma licentiaat of master in de rechten - u hebt zich tijdens uw studies onderscheiden en goede cijfers behaald voor vakken in het domein van het Personen- en familierecht - studenten die in juli 2009 hun masterdiploma in de rechten behalen, kunnen zich eveneens kandidaat stellen - uw onderwijs- en onderzoekskwaliteiten sluiten aan bij de beleidslijnen van de universiteit.

WIJ BIEDEN: - een aanstelling als mandaatassistent voor een periode van twee jaar, tweemaal hernieuwbaar voor eenzelfde periode na positieve evaluatie - datum van indiensttreding is 1 oktober 2009.

GEÏNTERESSEERD? Vul het verplicht sollicitatieformulier in (via www.ua.ac.be/personeelsdienst of tel. 03 265 31 54), en bezorg dit uiterlijk 17 juni 2009 aangetekend of persoonlijk aan de Universiteit Antwerpen, Campus Middelheim, departement Personeel (cel AP), Middelheimlaan 1, 2020 Antwerpen. Voor meer inhoudelijke informatie over de onderwijsbegeleiding kan u terecht bij de decaan van de faculteit Rechten, prof. Gert Straetmans, gert.straetmans@ua.ac.be of tel. 03 265 54 44.

Universiteit Antwerpen

Kwaliteiten van mensen zijn belangrijker dan leeftijd, geslacht, etnische afkomst of nationaliteit.

Gandaius Handboeken

Gandaius Handboeken is een subreeks van de serie wetenschappelijke publicaties die uitgaat van de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Gent. Wie in de praktijk met recht te maken heeft, weet dat het aantal vragen en problemen eindeloos is en dat vele nooit in de rechtspraak of doctrine aan bod zijn gekomen. Het antwoord of de oplossing is nochtans dikwijls te vinden in een logische toepassing van de beginselen en eigenheden van het betrokken rechtsdomein en een vergelijking met de wijze waarop verwante vraagstukken daarin zijn benaderd.

Dat is precies wat de Gandaius Handboeken de professionals van het recht biedt: een recent bijgewerkt en volledig overzicht van een bepaald rechtsdomein, met een wetenschappelijke synthese van en commentaar op de beginselen, de relevante wetgeving, rechtspraak en rechtsleer, uitgezuiverd van alle ballast.

Met een abonnement op de reeks ontvangt u automatisch bij verschijning elke nieuwe titel in de reeks tegen een voordelige prijs. Deze prijs is meer dan 20% voordeliger dan een éénmalige aankoop. Bovendien kan u eerder verschenen titels in de reeks aankopen tegen een voordeelprijs.

Recent verschenen binnen deze reeks:

Handboek Belgisch Sociaalzekerheidsrecht 2009
Auteur: W. van Eeckhoutte
BP/GANDMON-BI8002

Bronnen van internationaal privaatrecht – editie 2008
Auteur: J. Erauw, J. De Meyer
Referentie: BP/GANDMON-BI8003

Handboek Belgisch Arbeidsrecht – editie 2008
Auteur: W. van Eeckhoutte
Referentie: BP/GANDMON-BI8001

ABVV Oost-Vlaanderen

ONZE DIENST JURIDISCHE DIENST
ZOEKT DRINGEND:

EEN JURIST(E)

SPECIALISATIE ARBEIDS- EN
SOCIAAL ZEKERHEIDSRECHT

VOLTIJDSE TEWERKSTELLING
(standplaats Sint-Niklaas)

FUNCTIE

- Coördinatie van de juridische dienst te Sint-Niklaas.
- Verdedigen van de leden voor de arbeidsgerechten (inclusief pleiten).
- Advisering aan vakbondscentrales en -leden.

Geïnteresseerd:

stuur zo snel mogelijk uw cv + motivatiebrief
naar Miriam Goethals.

E-mail: myriam.goethals@abvv.be
09/265.52.40

Regional Corporate Manager

Department: EMEA Corporate Services – The department manages the corporate records of over 170 legal entities in some 30 different countries; manages corporate restructuring processes in EMEA and assists in the corporate transactions

Purpose of Position: Provide support to the EMEA Corporate Services Department

Main Tasks: • Manage routine corporate matters such as annual accounts process, banking powers, board restructuring, proxies, etc. Coordinate the gathering of information from various departments in the preparation of corporate documents; draft, prepare, prove, review and edit various corporate legal documents such as minutes, forms, powers of attorney, etc. • Track proper accomplishment of corporate documents, like signature process of directors', shareholders' meetings and other related documents • File corporate documents with authorities as appropriate • Maintain historical records and corporate books and knowledge management system (OneWorld, shared drive, including development of document templates) • Advise European management and US Legal Department and the Office of Corporate Secretary on European requirements in corporate matters • Assist in project management and processes to ensure that critical information is timely delivered and deadlines are met or communicated to the team and/or business • Assist in preparing executive reports and presentations • Liaise and actively work with external counsel • Actively follow-up on corporate law amendments.

Skills required: • Knowledge of or interest in corporate law • The ability to analyze documents • Ability to work independently on an assigned job or project with minimal supervision and as part of a highly collaborative team • The ability to prioritize and work under a tight schedule • Detail oriented • Skilled in the use of online search tools and databases; proficiency with Microsoft Excel, Word and PowerPoint • Excellent verbal and written communication skills • Sound knowledge of written and spoken English; any additional knowledge of languages is a plus • Bachelor's degree or equivalent by experience.

Interested?

Avnet Europe Comm VA
Human Resources - Sofie Gielen <mailto:Sofie.Gielen@avnet.com>
Kouterveldstraat 20, 1831 Diegem, Belgium
Tel.: +32 (0) 2 709 93 17
www.avnet.com

Legal & Compliance officer – INTERNATIONAL CARD SERVICES – Brussels (REF. IS-09-01)

Our client:

• International Card Services (ICS) is a credit card specialist that emits Visa and MasterCard cards and revolving credit lines. • ICS Belgium is a company (independent from financial institutions) with broad activities: from issuance of credit cards to issuing revolving credit to in-house management of client service and debt collections.

Your function:

• You will report directly to the local CEO. • You will ensure as much as possible that the company and its employees comply with all relevant internal, Belgian and European laws, regulations and ethical standards. • You will be considered the first contact for all issues concerning local audits. • You will coordinate activities and measures to enforce local compliance risk management, determine irregularities and monitor the execution of all compliance issues. • You will manage existing compliance projects and start up new projects. • You will negotiate, draft and follow up various contracts with partners, suppliers and clients. • You will also assist the marketing department in the review of marketing campaigns and materials and therefore will deal with cases of trade law practices. • Finally you will manage all complaints and litigation issues the company is confronted with.

Your profile:

• You obtained a Belgian Master in law and you have minimum 3 years of working experience as compliance officer, legal counsel or lawyer. • You have affinities with and/or experience in business and auditing. Knowledge of the specific laws and regulations that apply to banking institutions and the card business is considered a valuable asset. • You speak and write fluent in Dutch and English. Good knowledge of French is a considerable asset.

Legal liability underwriter – AIG Europe – Brussels (REF. IS-09-14)

Our client:

• AIG Europe is part of AIU (American International Underwriters), a global network of international property – casualty operations. • AIU member insurance companies offer a full range of property – casualty products to both commercial and consumer clients. • AIG Europe has offices in 13 European countries. The Belgian office has 140 employees. Its business lines are focusing on the following products for local and multinational accounts: financial lines, liabilities, property & energy, accident & health and marine.

Your function:

• You will be part of a team and will report to the legal manager of the business line. • As a Legal Advisor, you will assess, analyse and underwrite important liability risks. • You will negotiate, draft and review a wide variety of insurance policies with clients and brokers. • You will follow up on renewals and required changes, adapt policy limits and insured values, follow up on claims, insert new countries... • You will assist in developing new products and new targets. • You will work closely together with the accounting department, brokers, agents and external clients. • At last, you will provide training to the business about specific contractual fundamentals.

Your profile:

• You have a Belgian Master degree in Law. • You have 2 to 4 years of experience in an international law firm in commercial law, corporate law or general law matters or you have minimum 5 years experience in liability matters (casualty, crisis management, pollution, fleet,...) in an international law firm or a multinational company. • You are customer service oriented. • Dutch is your mother tongue. You have working experience in English and have good knowledge of French.

Legal Forces, part of USG People N.V., is active in search and selection of legal experts as well as in legal interim management.

If you are interested in one of these functions, please send your curriculum vitae with the reference mentioned above to info@legalforces.be, or contact Evi Torfs on her mobile phone (0473 67 10 27) for further information.

www.legalforces.be

WANDELGANGEN

Cellen uit Nederland

België zal zo'n 167 euro per dag per gevangene moeten betalen om in Nederland cellen voor Belgische gedetineerden te huren. Dat zei minister van Justitie Stefaan De Clerck in de Kamer. De plaats waar hij dat zegt, is belangrijk, omdat de uitspraken van de minister wel eens willen verschillen naargelang waar hij ze doet. De justitieminister stelde dat de onderhandelingen met Nederland over de huur van cellen voor Belgische gevangenen goed verlopen en hopelijk 'binnen de maand' (tegen einde juni) tot een principeakkoord met Nederland leiden. Op een meeting voor architecten en banken ('Prison Make') luidde het vorige week nog dat er 'eind deze week' een akkoord zou zijn.

Na het akkoord komt er een verdrag dat door het Nederlandse en Belgische parlement moet worden goedgekeurd, en vermoedelijk ook door sommige Belgische deelparlementen, (wellicht minstens het Vlaamse). De Clerck streeft ernaar om de eerste gevangene op 1 januari 2010 naar Nederland te zenden, maar vreest dat dit onhaalbaar zal zijn. Maar pas nadat Renaat Landuyt (sp.a) hem in de Kamer had gewaarschuwd 'om die datum niet meer te vermelden'.

België huurt cellen voor 500 gevangenen in de gevangenis van Tilburg, waar in totaal 681 gedetineerden kunnen worden gehuisvest. De Clerck ziet Tilburg dan 'als een afdeling van de gevangenis van Wortel'. De Belgische wetten voor gedetineerdenrechten en vrijlatingen (de externe en interne rechtspositie, maar ook de taalwetten) zullen in Tilburg gelden. Maar als er een moord gebeurt, geldt het Nederlandse recht. Hoe dat precies wordt geregeld, is niet duidelijk. Alleen gestraften die nog niet in aanmerking komen voor voorwaardelijke invrijheidsstelling (VI) kunnen naar Nederland worden overgebracht. Vanaf het moment dat ze VI kunnen krijgen, komen ze opnieuw naar België.

De huur zal België 30 miljoen euro per jaar kosten, als alle 500 plaatsen ingevuld raken. De minister denkt eraan om ook mensen onder dwang naar Nederland te brengen, als er niet genoeg vrijwilligers zouden zijn. De Tilburgse gevangenis wordt niet 'ge-

mengd', maar alleen voor Belgische gedetineerden, en wellicht alleen voor Vlamingen, omdat de overbevolking hier het hoogst is (namelijk 30 procent). Bovendien kan men van de Nederlandse cipers niet verwachten dat ze Frans leren. Tilburg krijgt een Belgische directie, maar de rest van het personeel is Nederlands. De Nederlandse cipers zullen opgeleid worden in de Belgische wetten. Ook de Vlaamse hulpverlening zal in Tilburg de Belgische gedetineerden moeten begeleiden.

Ondertussen zijn de vakbonden van de cipers tegen. 'Waarmee is de minister bezig?', vroeg Gino Hoppe van het ACOD zich aan de vooravond van Hemelvaartsdag af. Volgens hem zou De Clerck beter de oude gevangenis van Tongeren en die van Saint-Hubert heropenen, en bovendien één of twee Nederlandse gevangenisboten kopen. 'Laat die boten aanmeren in Antwerpen, en zet er Belgisch personeel op. Zo kunnen we meteen tot 700 gedetineerden weghalen uit de gevangenis. Het is goedkoper, eenvoudiger en vlug uitvoerbaar. En onze tewerkstelling heeft er ook nog iets aan', zo luidt het.

De Nederlanders hebben aan De Clerck voorgesteld om gevangenisboten ('detentieplatformen', zoals dat daar heet) te kopen. Zo'n boot zou 28 miljoen euro kosten. De minister wil er niet op ingaan: "Uiteindelijk is het duurder, want je hebt die boot wel definitief, maar je moet ook nog eens een heel veiligheidssysteem op de oever uitbouwen en je kan zo'n boten alleen maar gebruiken voor voorlopig gehechten'.

Ook Luc Neyrinck van ACV noemt de huur van cellen in Nederland 'besamend en alleen als noodoplossing aanvaardbaar'. Het is zijns inziens ook veel te duur. Neyrinck wil liever meer nieuwe gevangenis bouwen.

'Er komen nog Zarhaoui's'

'Er komen nog Zarhaoui's'. Dat vreest justitieminister Stefaan De Clerck (CD&V) in antwoord op Kamervragen van Renaat Landuyt (sp.a), Stefaan Van Hecke (Groen!) en Raf Terwingen (CD&V) over een juridische primeur in Antwerpen. Voor het eerst in de Belgische geschiedenis zal iemand voor de derde keer voor het hof van assisen moeten verschijnen voor dezelfde feiten. Die eer valt Mimoun Zarhaoui te beurt. Het Hof van Cassatie be-

sliste immers op 19 mei dat zijn proces in Tongeren moet worden overgedaan omdat het Antwerpse assisenhof zijn beslissing om Zarhaoui te veroordelen niet motiveerde. Het arrest-Taxquet van het Europees Mensenrechtenhof bepaalt dat een volksjury moet motiveren waarom hij iemand veroordeelt. Dat arrest veroordeelde België op 13 januari 2009.

De eerste nieuwe assisenzaak na het arrest-Taxquet was de zaak-Zarhaoui. Mimoun Zarhaoui stak op 4 februari 2005 Ahmed Deriouch dood met twee gebroken bierflesjes. Door een procedurefout kwam hij vrij en vluchtte. Begin 2008 werd hij bij verstek in Antwerpen veroordeeld tot dertig jaar voor doodslag. Hij werd gevat in Spanje en verscheen precies een jaar later wel voor een Antwerpse volksjury. Die gaf hem opnieuw dertig jaar. In die zaak werd de veroordeling niet gemotiveerd. Het hof dacht dat het voldoende was om meer en gedetailleerdere vragen over de feiten te stellen. De beschuldigde zou dan uit de antwoorden op die gedetailleerde vragen kunnen afleiden waarom hij schuldig of onschuldig was, zo redeneerde het hof. Niet dus, vond het Hof van Cassatie. De Clerck zei in de Kamer dat hij het college van procureurs-generaal onmiddellijk na Taxquet richtlijnen liet schrijven om zulke verbrekingen door Cassatie te vermijden. Voortaan moeten de beroepsrechters in het arrest waarin zij samen met de jury een straf opleggen duidelijk maken waarom de jury eerder vond dat iemand schuldig of onschuldig was. Maar een bindende wet is er nog niet.

De Clerck vreest dat zijn richtlijnen 'niet altijd gevolgd zijn in Bergen en Luik', wat betekent dat ook daar misschien assisenprocessen moeten worden overgedaan. Er komen dus nog Zarhaoui's. Hoeveel of welke zaken kon hij - uiteraard - niet zeggen.

Renaat Landuyt achtte De Clerck persoonlijk verantwoordelijk voor deze problemen. 'U weigerde in januari om een noodwet te maken, u vond dat we moesten wachten op een globale hervorming van het assisenhof die in de Senaat bezig is. Maar er komt niets uit de Senaat'. Stefaan Van Hecke vond dat de Senaat moet worden aangepord om snel te werken, maar voorlopig ligt alles daar stil omdat de meerderheid de hervorming van het assi-

senhof koppelt aan de wet op de bijzondere methoden voor de inlichtingendiensten. Die onderhandelingen moeten nog beginnen en dat gebeurt pas na 7 juni. Van Hecke hoopte ondertussen 'dat de zaak-Habran (die zes maanden aansloopte in Luik) niet om deze redenen zal moeten worden vernietigd'. Ondertussen zijn er nu al jury's die uitdrukkelijk weigeren om te motiveren. Dat gebeurde zopas in de zaak-Beerlings in Antwerpen. De Clerck van zijn kant herhaalde dat de Senaat de hervorming van assisen nog voor de zomervakantie zal afronden. Maar dat gelooft niemand meer.

Crisisvoorrecht naar Senaat

De liberale volksvertegenwoordigers Martine Taelman en Patrick Vankrunkelsven (Open VLD) hebben in de Senaat een wetsvoorstel ingediend, dat het voorstel overneemt van de Orde van Vlaamse Balies om een 'crisisvoorrecht' in te schrijven in de hypotheekwet. Door dat voorrecht zouden mensen die een voorschot hebben betaald voor de aankoop van goederen of diensten, dat voorschot boven alle andere voorrechten uit het burgerlijk wetboek kunnen terugvorderen bij faillissement van de onderneming waar ze hun bestelling hadden geplaatst. Dat moet dienen als 'beloning' voor mensen die durven investeren in deze zware crisistijden.

Reynders op Facebook

Ons stuk in de vorige Juristenkrant over juristen en sociale netwerken was nog niet koud, of daar ontstond in Wallonië al een rel over een magistraat op Facebook. Danièle Reynders, procureur in Luik, roept op Facebook namelijk op om op haar broer te stemmen, de minister van Financiën Didier Reynders. Ze is lid van de Facebook-groep 'MR moet in 2009 de eerste partij worden in Wallonië en Brussel'. Reynders' enthousiaste gebruik van de nieuwe informatietechnologie wordt door haar collega-magistraten allesbehalve op prijs gesteld, omdat het weer een deuk in het blazoen van de onafhankelijke magistratuur betekent. Reynders zelf heeft blijkbaar communicatietraining gevolgd bij haar broer, want ze ziet werkelijk geen probleem. 'Wat ik op Facebook doe, heeft geen invloed op mijn werk', was haar commentaar.

ACHTERSTAND

IAN

'Liever pragmatische oplossing dan formeel-juridische'

SAM GRANATA

'Ga voor mijn part op de markt staan, maar je zal wel eerst naar de universiteit gaan. Haal eerst een 'serieuze' diploma en dan doe je wat je wilt', zei mijn vader, die als zoon van een mijnwerker nooit heeft kunnen studeren. Sam Granata deed rechten, ging naar de balie en zetelt nu als rechter in de rechtbank van koophandel. De grootvader daalde als gastarbeider af in de mijnen, de kleinzoon steeg op de maatschappelijke ladder. 'Maar misschien sta ik binnen tien jaar wel op de markt.'

Dirk Leestmans

Toen mijn vader (de bekende zanger Rocco Granata, D.L.) me naar Leuven stuurde, projecteerde hij op mij wellicht zijn eigen gemis. Hij wou mij en mijn zus alle mogelijkheden geven om verder te studeren, iets wat hij zelf destijds niet had gekund.

'Eigenlijk wou ik op mijn achttiende iets creatiefs doen, in de richting van binnenhuisarchitectuur. Ik koos voor rechten omdat ik ook gefascineerd was in die wereld rond het creatieve, de intellectuele eigendom. Het één ligt dus in het verlengde van het ander.'

'Na Leuven ging ik naar Amerika om er een *master intellectual property rights* te behalen. Helaas moest ik mijn studie onderbreken voor het dramatisch ongeluk met mijn zuster (Ze raakte ernstig gewond bij de Switelbrand in Antwerpen op 31 december 1994. D.L.). Om evidente redenen ben ik toen teruggekomen.' 'Korte tijd later ben ik getrouwd en toen mijn echtgenote een beurs kreeg van de *British Council* om in Londen te gaan studeren, ging ik mee. Maar me nog eens academisch buigen over een juridisch specialisme, zag ik niet echt zitten. Ik volgde er wel een artistieke en economische opleiding. Dat maakt dat ik het gegeven vanuit verschillende hoeken kan bekijken. Het was daar een boeiende tijd. Mijn vrouw vertoefde in zeg maar conservatieve middens van juristen, in grijze pakken, ikzelf behoorde tot een groep *creatievelingen* met bont gekleurde haartooien. Terug in België stelde een vriend voor om als vennoot mee een advocatenbureau te starten. Vrij snel evolueerde dat naar een kantoor van ruim tien advocaten. Ik zat daar goed genesteld in een niche. De zaken draaiden goed.'

'Mijn echtgenote was inmiddels begonnen als rechter. Via haar kwam ik te weten dat er opnieuw een examen was voor magistraten. Echt interesseren deed het me niet. Ze *pushte* me een beetje: 'Doe toch mee!' Ja, waarom ook niet? Ik was geslaagd in het examen, postuleerde en tot mijn grote verbazing kon ik een paar maanden later al aan de slag. Het was een moeilijke keuze, want laat ons eerlijk zijn, financieel zou ik er niet op vooruit gaan. Maar loon is niet het enige dat telt. Je bent als advocaat dan wel zelfstandige maar eigenlijk is je cliënteel je baas.' Er was nog iets. 'Ik voelde ook een zekere maatschappelijke verantwoordelijkheid. Ook bij de rechtbanken moeten gespecialiseerde juristen zitten.' Of hij het gevoel had aan de andere kant van de lijn te gaan staan? 'Neen, ik bleef verder draaien in het systeem, al ben ik wel een ander tandwiel van het radarwerk geworden.' En of dat radarwerk goed draait? 'Hm... Het is in elk geval een log systeem, dat is duidelijk.'

SITTING DUCKS EN BLOEMPOTTEN

'De kritiek op Justitie wordt erg veralgemeend geformuleerd in de media. En magistraten hebben geen spreekbuis om die kritiek te nuanceren of te weerleggen. Dat is jammer. In die zin zijn we een gemakkelijk doelwit. We incasseren te veel. Er is bij magistraten ook een zekere schroom om naar de media te stap-

pen. Ons statuut laat dat moeilijk toe.' Er moet Sam Granata nog iets van het hart. 'Justitie wordt ook nogal makkelijk gereduceerd tot strafrecht. Ik hoef met mijn werk niet zo nodig in de schijnwerpers te staan. Wat niet wegneemt dat de perceptie bij de gewone burger misschien wel mag bijgestuurd worden. Justitie is meer dan strafrecht.'

- Is het alleen perceptie?

'Alles kan altijd beter. Al heb ik geen geheime formule om dat *hocus pocus* te doen. Duidelijk is wel dat een aantal zaken in de goede richting gaan. Ik denk bijvoorbeeld aan de eenheidsrechtbanken. Wat de materie van intellectuele eigendommen betreft, is er voor Vlaanderen een centralisatie van de dossiers in Antwerpen, Brussel en Gent. Er is nu zelfs een initiatief om octrooirechtelijke inbreuken op Europees niveau te berechten.'

'We werken hier op de rechtbank van koophandel met een 16-tal rechters en zo'n 140 lekenrechters. Samenwerken met lekenrechters doet je voeling houden met de reële wereld. Werken met hen maakt dat er soms eerder gekozen wordt voor een pragmatische oplossing dan een zuiver formeel-juridische. Dat ervaar ik op zich niet als een nadeel. Ik kan me voorstellen dat een zuiver juridische oplossing misschien correcter is naar de letter van de wet, maar misschien wel nefast voor een economische activiteit.'

'Een goede oplossing is niet zwart-wit maar soms grijs. Als advocaat had ik het daar moeilijk mee, op deze stoel zie ik beter het belang van een pragmatische benadering.' Dat sommigen die lekenrechters weinig complimenteus omschrijven als bloempotten, is Granata bekend. 'Vanuit mijn ervaring spreek ik dat tegen. Ik bespreek mijn zaken met de consulaire rechters vooraf en heb veel aan hun adviezen. Ze zijn ook betrokken bij het beraad en ze krijgen het vonnis vooraf te lezen. Wat Antwerpen betreft heb ik in elk geval het gevoel dat hun kennis goed wordt gebruikt.'

'Hier op de rechtbank van koophandel wordt er onderling ook met de collega's overlegd. Wij communiceren en trachten een zekere eenheid van werken na te streven. Onafhankelijkheid mag niet betekenen dat er geen controle mag zijn op het werk. Uiteindelijk maken we als magistraat ook een product en daarop kunnen we afgerekend worden. De toetsing van ons werk kan toch best gebeuren aan de hand van de vonnissen die geschreven worden.'

'Binnen de maand heb je hier een uitspraak. Sommigen werken nog sneller en hebben een uitspraak binnen de twee weken. Die krijgen dan weer te horen dat je op zo'n korte termijn onmogelijk goed nagedacht kan hebben. Tja...'

'Als advocaat had je ups en downs. Je wint zaken, je verliest zaken en op die golf dein je mee. Als magistraat leef je nogal monotoon. Je doet je werk op een systematische manier. Niemand die je expliciet zegt of je goed of slecht bezig bent. Veel feedback krijg je niet.'

- Is het een eenzaam beroep?

'Eenzamer dan advocatuur in elk geval wel. Anderzijds, als advocaat was ik misschien twee-drie uur per dag intellectueel bezig. Voor

© Elisabeth Broekaert

Sam Granata: 'Als magistraat leef je nogal monotoon. Je doet je werk op een systematische manier. Niemand die je expliciet zegt of je goed of slecht bezig bent. Veel feedback krijg je niet.'

de rest deed ik administratie, telefoons, facturatie, besprekingen... Als magistraat ben je minder bezig met al die nevenactiviteiten. Dat heeft zijn voordelen.'

BELLA ITALIA

'Ik ben de zoon van mijn vader, dat is zo. Ik ervaar dat niet als een probleem, evident. Maar ik heb daar ook nooit mee te koop gelopen. Ik ben daar altijd nogal discreet in geweest.' 'U belde mij ook omdat ik 'de zoon van' ben, niet omdat ik zo'n fantastisch magistraat zou zijn. Zo werkt dat nu eenmaal. Mijn vader is in de beste Italiaanse traditie wel fier op mij. Een zoon hebben die advocaat is, dat betekent wel wat, nog steeds.'

- Heeft zijn afkomst u mee gevormd?

'Om eerlijk te zijn, ja. Ook mijn kinderen leren Italiaans. Ik wil die band met Italië onderhouden. Als Italië tegen België voetbalt, supporter ik voor de Italianen. Al is dat natuurlijk ook omdat die veel beter spelen.' (lacht)

'Ik stel bij mezelf vast dat ik een aantal cliché Italiaanse eigenschappen heb. Het moet in mij zitten. Ik durf wel 's te exploderen om onmiddellijk daarna te doven.'

- U bent ook het kleinkind van een gastarbeider?

'Dat is zo, al sta ik er niet bij stil. Het maakt natuurlijk een groot verschil waar je opgroeit. Ik ontmoette onlangs iemand die van origine ook Calabrees is. De man heeft ongeveer dezelfde leeftijd als ik, is net zoals ik hier geboren. Maar hij groeide op in Limburg, in de Italiaanse gemeenschap. Ik groeide op in Antwerpen. Bij ons werd Nederlands gespro-

ken. Mijn vader was omwille van zijn optredens vaak afwezig, wat maakte dat ik vooral werd grootgebracht door mijn moeder, een Vlaamse.'

'Natuurlijk sta ik open voor de multiculturele samenleving, ik ben er zelf een product van. Maar met de Europese integratie is dat een vanzelfsprekendheid geworden. Ik sta er niet bij stil. Mijn vader doet dat nog wel. Soms in discussies thuis, zegt hij: *ik ben hier de enige vreemdeling aan tafel*. Maar hij zegt ook: *mijn vader is naar hier gekomen om in de mijnen te werken en zie waar jij, amper twee generaties verder, bent geraakt*. Dan denk ik: inderdaad, mijn grootvader die als gastarbeider naar hier kwam en zijn kleinzoon die nu magistraat is. Vanuit dat perspectief gezien is dat niet zo evident.'

(De auteur is journalist bij Canvas)

BIOGRAFIE

NAAM:

Sam GRANATA
°1970

LOOPBAAN:

- Licentiaat in de rechten, KULeuven (1994)
- Master Intellectual Property Rights, Franklin Pierce Law Center (USA 1994)
- Advocaat, balie Brussel en Antwerpen (1995-2005)
- Magistraat, rechtbank van koophandel Antwerpen (vanaf 2006)

De puntjes op de i van de verwantschapsverschoning

Diefstal tussen echtgenoten en bepaalde bloed- en aanverwanten kan niet strafrechtelijk worden betoed. Die 'verwantschapsverschoning' geldt niet voor valsheid in geschriften. Dat bevestigde het Hof van Cassatie in een arrest van 25 september 2007. Hoewel weinig vernieuwend, blijft de uitspraak relevant. Ze illustreert dat in de rechtspraak nog steeds onterecht wordt afgeweken van de vaststaande opvatting over de gevolgen van de verwantschapsverschoning.

Sophie Delaere
Bjorn Ketels

Volgens artikel 462 van het Strafwetboek geven diefstallen tussen echtgenoten of bepaalde categorieën van bloed- en aanverwanten alleen aanleiding tot burgerrechtelijke vergoeding. Met een arrest van 25 september 2007 zet het Hof van Cassatie nogmaals de puntjes op de i. De eiser in cassatie was door het Antwerpse hof van beroep veroordeeld wegens valsheid in authentieke of openbare geschriften en gebruik en wegens valse eed bij de boedelbeschrijving. Hij had zijn handtekening geplaatst onder een notariële akte van onvolledige boedelbeschrijving na echtscheiding, in strijd met de waarheid, en onder eed verklaard dat er niets meer te inventariseren was en dat hij niets verduisterd had of van zo'n verduistering geen kennis had. De beklagde voerde in zijn verweer aan dat de strafuitsluitende verschoningsgrond van artikel 462 Sw. hier van toepassing was. Terecht volgden zowel het hof van beroep als het Hof van Cassatie die gedachtegang niet. Valsheid in geschriften en valse eed bij boedelbeschrijving vallen inderdaad buiten het bereik van de verwantschapsverschoning. Hoewel de wetgever enerzijds en de recht-

spraak en rechtsleer anderzijds gaandeweg ook andere misdrijven dan diefstal binnen die scope hebben getrokken (met name het misbruik van vertrouwen alsook bepaalde vormen van oplichting en bedriegerij respectievelijk de afpersing, heling, vernieling van documenten en het informaticabedrog) gaat het in wezen steeds om vermogensdelicten die met diefstal kunnen worden geassimileerd. Bij valsheid en valse eed ontbreekt op dat punt evenwel enige wettekst. Daarenboven beogen die strafbaarstellingen de handhaving van de openbare trouw en bestraffen ze dus geen bedrieglijke vermogensverschuivingen. Overigens was de beklagde, ten tijde van de boedelbeschrijving, geen echtgenoot meer. Het huwelijk was al ontbonden door echtscheiding. Bijgevolg valt hij ook buiten het personeel toepassingsgebied van het in artikel 462 Sw. opgenomen privilege, omdat het vereiste familiale verband niet op het ogenblik van de feiten dient beoordeeld. Tot hier toe zijn het hof van beroep en het Hof van Cassatie het roerend eens.

OVERTOLLIGE REDENGEVING

Met betrekking tot het gevolg van een (in dit geval niet aan de orde zijnde) toepassing van de verwantschapsverschoning, gaat het appelgerecht echter de mist in. Volgens het hof van beroep leidt artikel 462 Sw. niet tot de onont-

De verschoningsgrond verhindert niet enkel de straf maar ook de strafvordering. Het eigenlijke misdrijf blijft bestaan, maar de publieke vordering moet onontvankelijk worden verklaard. Het slachtoffer rest enkel een restitutievordering voor de burgerlijke rechter.

vankelijkheid van de strafvordering maar louter tot een strafonthefing. Voor het gros van de strafuitsluitende verschoningsgronden klopt dat als een bus. In de regel gaat het om wettelijk gedefinieerde omstandigheden, die de aan een specifiek geïncrimineerd gedrag gekoppelde straf(waardigheid) volledig opheffen, zelfs al zijn de overige condities voor strafbaarheid netjes vervuld.

Uniek voor artikel 462 Sw. is dat die verschoningsgrond niet enkel de straf maar ook de strafvordering verhindert. Het eigenlijke misdrijf blijft dus bestaan, maar de publieke vordering moet onontvankelijk worden verklaard. Het slachtoffer rest slechts een restitutievordering voor de burgerlijke rechter, in voorkomend geval aangevuld met een eis tot schadevergoeding. Dat effect vindt bevestiging in de

vaststaande jurisprudentie van het Hof van Cassatie, die op haar beurt naadloos aansluit bij de visie van de 'vader' van het Strafwetboek, Jacques-Joseph Haus. Ofschoon Cassatie daarvan in het arrest van 25 september 2007 geen vingerbreed afwijkt, weigert het de Antwerpse uitspraak op dit punt te verbreken. Het gaat immers om 'overtollige redengeving' en het onderdeel dat daartegen is gericht, kan volgens ons hoogste Hof niet tot cassatie leiden.

(Sophie Delaere is notarieel juriste, Bjorn Ketels is doctoraatsbursaal bij het Institute for International Research on Criminal Policy aan de Universiteit Gent (www.ircp.org))

Cass. 25 september 2007, onuitg.
www.legalworld.be (onder button rechtspraak)

Nieuw en recent verschenen bij Kluwer

Alimentatie

Auteur: S. Brouwers

In deze publicatie geeft Steven Brouwers, advocaat en docent aan de Vrije Universiteit Brussel, in drie titels alle alimentatievorderingen een consequente plaats. In de omvangrijke en grondige studie gaat veel aandacht naar de relevante rechtspraak, en naar de in België gekende methodieken voor de begroting van bepaalde alimentatiegelden. De auteur behandelt ook uitvoerig de uitkering tussen ex-echtgenoten na de nieuwe Echtscheidingswet. De stof is tot 1 maart 2009 geüpdatet.

Bestelcode: BP/APR-BI9070

Publicatievorm: Informatiepakket

Omvang: 794 pag.

Abonnement: 88,00 euro (incl. btw)

Eenmalige aankoop: 176,00 euro (incl. btw)

Jaarboek Registratierechten (ed. 2009) + Nieuwsbrieven

Auteurs: J. Espeel (ed.), J. Grillet, W. Knops, J. Ruyssveldt, E. Spruyt, P. Van Melkebeke (ed.), B. Strobbe (nieuwsbrief), ea

Bent u belast met de interpretatie van de wetgeving of de berekening en de inning van verschuldigde registratierechten? Dan doet u ongetwijfeld uw voordeel met dit jaarboek.

De publicatie, beter bekend onder de naam van de eerste auteur Werdefroy groeide in de loop der jaren uit tot een begrip en ook vandaag is deze 'bijbel van de registratierechten' nog steeds een uniek en diepgravend naslagwerk. Het jaarboek behoort tot een uniek informatiepakket dat de hele materie inzichtelijk bespreekt.

Bestelcode: BP/12085-1P

Publicatievorm: Informatiepakket

Omvang jaarboek: 2162 pag. (3 boekdelen)

Abonnement: 579,00 euro (incl. btw)

Het Vlaams Parlement. Verkiezing en statuut van de Vlaamse volksvertegenwoordigers.

Auteurs: M. Elst, L. Van Looy

Met het oog op de vierde rechtstreekse verkiezing van het Vlaams Parlement op 7 juni 2009 biedt deze publicatie een helder en geactualiseerd overzicht van het Vlaamse kiesstelsel.

Naast een uitgebreide analyse van de verkiezing en de samenstelling van het Vlaams Parlement, wordt ook bijzondere aandacht besteed aan het statuut van de Vlaamse volksvertegenwoordiger. Een bundeling van de meest relevante kieswetgeving maakt het boek volledig.

Bestelcode: BP/VLAPAR-BI9001

Publicatievorm: Boek

Jaartal: 2009

Eenmalige aankoop: 27,00 euro (incl. btw)

Taaleisen juridisch getoetst

Auteurs: A. Alen, S. Sottiaux
Met bijdragen van: I. Aendenboom, E. Brems, J. Clement, J. De Witte, S. Sottiaux, B. Van Den Broeck, J. Velaers, J. Vrieling

Terwijl de discussie rond taalperikelen in het verleden vooral de publiekrechtelijke sfeer betrof, spelen recentere maatregelen in op het aanbieden van goederen en diensten en dus op de semiprivate sfeer. Ook de doelstellingen van de taalvereisten kunnen niet langer worden herleid tot de traditionele communautaire beweegredenen. De nieuwe maatregelen doen heel wat vragen rijzen. Redenen genoeg dus om de recente initiatieven aan een kritische blik te onderwerpen.

Bestelcode: BP/TAALEIS-BI9001

Publicatievorm: Boek

Omvang: 190 pag.

Jaartal: 2009

Eenmalige aankoop: 60,00 euro (incl. btw)

Fundamentele Belgische Wetgeving 2009

Auteurs: P. Lemmens, E. Dirix, P. Taelman, L. Hellin, L. De Wilde, H. Cousy, G.L. Ballon, G. Baeteman, R. Blanpain, e.a.

In deze publicatie vindt u alle belangrijke wetten, evenals de belangrijkste uitvoeringsbesluiten en internationale verdragen. De teksten zijn geannoteerd met kruisverwijzingen, wetsgeschiedenis en samenvattingen van rechtspraak. Zo kan u makkelijk elk juridisch probleem in zijn volledige context situeren. Het chronologische register en het gedetailleerde trefwoordenregister vormen een aparte bijlage bij het 3-delige boek. Het chronologische register verwijst niet enkel naar de vindplaats in het wetboek, maar ook in het Belgisch Staatsblad. Deze zestiende editie is bijgewerkt tot het B.S. van 31 december 2008.

Bestelcode: BP/NFBW-YB

Publicatievorm: Jaarboek

Omvang: 3 boekdelen + register

Abonnement: 622,00 euro (incl. btw)

Eenmalige aankoop: 808,60 euro (incl. btw)

Modellen voor het vennootschapsleven - ed. 2009

Auteurs: P. Verschelden, H. Vandamme, F. De Clippel, J. Sandra, R. Messiaen, D. Vanneste, W. Vanneste, D. Nguyen

Deze publicatie geeft een structureel overzicht van de papieren doolhof waarmee NV's, BVBA's en CV's geconfronteerd worden. Vanaf de oprichting over de algemene vergadering en fusies tot de ontbinding van deze drie vennootschapsvormen gaan we na welke formaliteiten u moet respecteren. Inclusief modellen voor het directiecomité. Nieuwe modellen in deze editie zijn de notulen van de buitengewone algemene vergadering inzake de sluiting van de vereffening en een staat van schatting m.b.t. schenkingen. Daarnaast vindt u de meeste wijzigingen terug in de modellen m.b.t. de ontbinding en vereffening en in de wijzigingen omtrent de oprichtingsakten.

Bestelcode: BP/MOVENJB-YB

Publicatievorm: Jaarboek

Abonnement: 90,00 euro (incl. btw)

Eenmalige aankoop: 117,00 euro (incl. btw)

 Kluwer
a Wolters Kluwer business

BESTELLEN IS GEMAKKELIJK: Bel 0800 14 500 • Fax 0800 17 529 • www.kluwer.be • info@kluwer.be